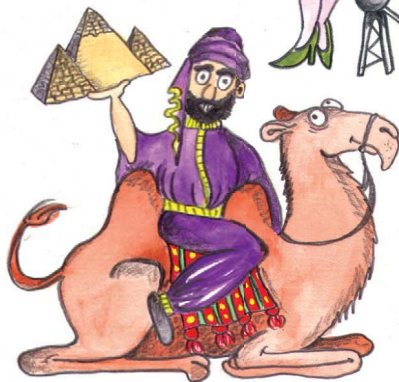
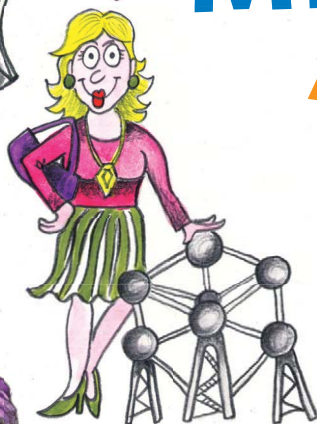

SOUČASNÉ TRENDY V PARTNERSTVÍ MĚST A OBCÍ

Svaz měst a obcí
SMO
ČESKÉ REPUBLIKY

SBÍRKA PRAKTICKÝCH PŘÍKLADŮ MEZINÁRODNÍ SPOLUPRÁCE

SOUČASNÉ TRENDY V PARTNERSTVÍ MĚST A OBCÍ

Svaz měst a obcí
SMO
ČESKÉ REPUBLIKY

SBÍRKA PRAKTICKÝCH PŘÍKLADŮ MEZINÁRODNÍ SPOLUPRÁCE

Autorský kolektiv

Mgr. Gabriela Hůlková

Mgr. Otto Mertens

Ing. Barbora Veselá

Ing. David Koppitz

Obsah

Úvodní slovo	5
Informace o projektu	6
O partnerské spolupráci měst aneb Co je to town-twinning	7
Desatero úspěšné partnerské spolupráce	9
Možnosti financování partnerských aktivit měst a obcí	12
Jak najít partnerské město	17
Analýza partnerské a mezinárodní spolupráce měst a obcí v České republice	18
Příklady dobré praxe	
Bohumín: Řeky rozdělují, řeky spojují – vybudování nástupních míst na Odře a Olši	29
Brno: Projekt MINIWASTE	31
Bystré: Kultura evropského venkova	33
Čermná nad Orlicí: Rozvojová spolupráce se srbskými partnerskými obcemi	35
Havířov: Česko-polská odborná setkání	37
Cheb: Krajinná výstava bez hranic	39
Jirkov: Jirkovský charitativní advent	41
Kamenický Šenov: Setkání měst a občanů	43
Most: Projekt COBRAMAN	45
Přerov: Výměnná stáž pracovníků městských úřadů	46
Slavičín: Protipovodňová opatření a varovný systém Říka – Vlára – Váh	47
Valašská Bystřice: Oživení historických událostí a tradic regionálního významu v obcích Vavrišovo a Valašská Bystřice	49
Všeradice: Spolupráce hasičských jednotek a další aktivity	51
Svaz měst a obcí ČR a jeho role v podpoře mezinárodní a partnerské spolupráce měst	53
MEPCO – Mezinárodní poradenské centrum obcí	54

Úvodní slovo

Vážení přátelé,

je tomu již více než padesát let, kdy vznikala první partnerství mezi evropskými městy jako výraz znovuoživení mírového soužití národů Evropy po 2. světové válce. Od té doby se partnerská spolupráce měst stala hnutím, které propojuje samosprávy nejen v celé Evropě, ale i ve světě. Tisíce obcí a měst jsou zapojeny do partnerské spolupráce, jsou to tisíce a tisíce jednotlivých aktivit a miliony osobních kontaktů, které tvoří kamínky mozaiky pevného základu Evropské unie a Evropy v širším slova smyslu. Je to užitečný nástroj napomáhající porozumění mezi národy a kulturami, v předávání zkušeností ze všech oblastí života obce a občanů nebo v rozvoji obcí.

Publikace, kterou otevíráte, mapuje situaci v partnerství měst a obcí v České republice. Z analýzy, kterou v knize naleznete, vyplývá, že mezi českými obcemi a městy je tato forma mezinárodní spolupráce velmi oblíbená a počet uzavřených partnerství po roce 1989 neustále narůstá. Jako primátor Kladna, které má mnohaletou aktivní spolupráci s městy Vitry sur Seine (Francie), Bellevue (USA) a Aachen (Německo), mohu potvrdit, že tato partnerství přinášejí mnoho užitečného nejen městu, ale i samotným občanům, ať už je to v oblasti výměn našich dětí a studentů, hudebních

souborů, sportovců, zdravotníků i odborných pracovníků úřadů partnerských radnic.

Naším cílem bylo vytvořit publikaci, která českým obcím, městům, jejich voleným i nevoleným zástupcům odpovědným za partnerskou spolupráci svého města, organizacím, které se o partnerství starají, i nadšeným občanům zapojeným do partnerských aktivit a dalším zájemcům přináší v první části zajímavé a nové informace o situaci a trendech v partnerské spolupráci měst v České republice. V druhé polovině pak naleznete příklady projektů realizovaných v nedávné době, které přinášejí nové přístupy a metody v této již tradiční formě spolupráce a mohou se stát inspirací pro další města a obce.

Publikace vznikla v rámci projektu na podporu partnerské spolupráce měst a obcí, na kterém spolupracovaly Svaz měst a obcí České republiky a Združenie miest a obcí Slovenska za podpory programu Evropa pro občany.

Přeji Vám zajímavé a inspirativní čtení.

*Dan Jiránek
předseda Svazu měst a obcí České republiky*

Informace o projektu

Podpora partnerství měst národními sdruženími místních samospráv Slovenské a České republiky

Tato publikace je jedním z výstupů společného projektu Svazu měst a obcí České republiky a Združenie miest a obcí Slovenska. Projekt byl zaměřen na podporu vytváření a udržování mezinárodních partnerství (town-twinningu) českých a slovenských měst a obcí. Cílem projektu bylo rozšíření služeb, které Svaz i slovenská asociace ZMOS v současné době v této oblasti obcím a městům poskytují.

Výstupy projektu, které můžete využít i vy:

- **Aktualizovaná databáze fungujících partnerství českých měst a obcí**
Databáze přináší Svazu lepší přehled o aktuálním stavu mezinárodních partnerství českých měst a obcí. Díky těmto údajům budeme schopni lépe a adresněji místním samosprávám poskytovat informace a služby, komunikovat s konkrétními pracovníky, kteří se twinningem zabývají apod.
- **Nové webové stránky www.partnerskamesta.cz**
Na těchto stránkách přinášíme veškeré informace o možnostech navázání partnerství, o financování těchto aktivit a o všem ostatním, co s partnerstvím souvisí. Kromě toho zde funguje interaktivní mapa,

v níž je možné přehledně zobrazit partnerská města, s nimiž spolupracuje konkrétní české město či obec.

- **Publikace věnovaná tématu partnerství měst a obcí s příklady úspěšných projektů**

V této publikaci naleznete zejména příklady úspěšných projektů a spolupráce, realizované v rámci partnerství měst. Přenos příkladů dobré praxe je velice důležitý, protože napomáhá uvědomění si významu mezinárodní partnerské spolupráce a jejích přínosů pro zúčastněná města a obce. Součástí publikace je rovněž analýza postihující současný stav a směřování partnerské a mezinárodní spolupráce českých samospráv.

- **Poradenské služby pro obce související s problematikou partnerství**

Cílem projektu bylo zlepšení služeb, které Svaz měst a obcí České republiky poskytuje v oblasti informování a poradenství pro zástupce měst či obcí, kteří mají například zájem navázat partnerství se zahraničním městem nebo hledají informace o možnostech financování partnerských aktivit svého města/obce.

Hlavní partner projektu: Združenie miest a obcí Slovenska (ZMOS)

Partner: Svaz měst a obcí České republiky (SMO ČR)

Termín realizace: únor 2011 – duben 2012

Financování: spolufinancováno z programu Evropské unie Evropa pro občany 2007–2013

O partnerské spolupráci měst aneb Co je to town-twinning

Partnerská spolupráce měst, jinými slovy town-twinning, je forma dlouhodobé mezinárodní spolupráce mezi samosprávami, spočívající v pravidelném setkávání zástupců měst a jejich občanů a většinou podložená oficiálním dokumentem (partnerskou dohodou) nebo usnesením orgánů města/obce.

Partnerská spolupráce jako přirozený nástroj mezinárodní spolupráce měst a obcí během dlouhé doby své existence prokázala svůj přínos pro porozumění mezi národy a kulturami. Její přidanou hodnotou je nejen živý mezikulturní dialog mezi běžnými občany, překonávání předsudků mezi národy, ale také posilování občanské účasti na veřejném životě. V neposlední řadě také partnerství měst přispívá k integraci Evropské unie a k posílení její identity a občanství.

Twinningová spolupráce je mnohovrstevná, mnohostranná mezinárodní aktivita, která pokrývá všechny součásti života obce a občanů. Má veliký význam pro výměnu zkušeností v nejrůznějších oblastech týkajících se života města/obce, ať už se jedná o rozvoj měst, sociální oblast, školství, životní prostředí, cestovní ruch nebo fungování samosprávy.

Samosprávy zároveň jako přirození koordinátoři ekonomického rozvoje na svém území mohou prostřednictvím partnerské spolupráce podporovat ekonomické vazby svých podnikatelů s jejich protějšky v partnerských městech a regionech.

Twinningové hnutí je jedinečné tím, že je otevřeno všem skupinám občanů – od běžných občanů, odbor-

níků, podnikatelů, pracovníků různých organizací přes účastníky různého věku a pohlaví (mládež, ekonomicky aktivní občané, senioři, lidé s hendikepem atd.) až po občanské spolky a organizace různého zaměření. Napomáhá navazovat trvalé přátelské i profesní vazby mezi občany, organizacemi, úřady, školami apod., během nichž dochází k užitečnému předávání zkušeností. Partnerská spolupráce měst také významně pomáhá v posilování občanské zodpovědnosti a zapojení občanů do života místní komunity.

Partnerská spolupráce není jen pro velká a bohatá města, která si mohou dovolit vložit do ní mnohasetisícové nebo i milionové částky. Tato forma spolupráce je velmi oblíbená a úspěšná také u menších měst a obcí, které realizují velmi zajímavé projekty. Absenci administrativního aparátu a dostatečných finančních zdrojů mnohdy vyvažují svou kreativitou a zapojením nadšených dobrovolníků.

Historie

Počátky town-twinningového hnutí sahají do období krátce po 2. světové válce jako iniciativa několika starostů měst, kteří byli vedeni myšlenkou mírového obnovení Evropy. Přátelství mezi občany, založené na vzájemném poznání a spolupráci, mělo zabránit opakování válečných hrůz v Evropě. První partnerství byla uzavírána především mezi francouzskými a německými městy, ale brzy se tato iniciativa rozšířila do všech evropských zemí a záhy již existovaly desítky partnerství napříč celou Evropou. Vznik železné opony, která

na dlouhé čtyři desítky let rozdělila Evropu na demokratickou a komunistickou část, znemožnil svobodné zapojení samospráv z východního komunistického bloku do partnerské spolupráce.

Velký rozvoj zaznamenal town-twinning po pádu železné opony v roce 1989. Země dlouhou dobu sevřené totalitním režimem otevřely své hranice a města a obce začaly využívat možnosti svobodně vstupovat do mezinárodní spolupráce. Začaly vznikat stovky nových partnerství mezi městy z evropského společenství a městy a obcemi ze zemí bývalého východního bloku. Během 15 let narostl počet partnerství v Evropě z 8500 v roce 1991 o více než 50 % (zdroj: Partnerství pro budoucnost – praktická příručka, vydala Rada evropských obcí a regionů).

Partnerská spolupráce sehrála významnou roli v přenosu demokratických principů, v integraci měst z postkomunistických zemí do demokratické Evropy a v neposlední řadě také v jejich cestě k plnému členství v Evropské unii. V současné době již existuje více než 17 000 partnerství mezi samosprávami z celkem 35 zemí nejen v Evropě, ale také po celém světě (viz publikace Partnerství pro budoucnost – praktická příručka, vydala Rada evropských obcí a regionů). Partnerská spolupráce měst se stala velmi oblíbenou a přiroze-

nou formou mezinárodní spolupráce měst a obcí také v České republice.

Jiná tvář partnerské spolupráce měst

Spolupráce měst v „tradiční“ podobě stále klade důraz převážně na kulturní výměny, poznávání sousedů a výměnu zkušeností z různých oblastí života města/obce. Pohled mnoha západoevropských měst (např. v Nizozemsku, Velké Británii, Francii) a měst v zámoří (např. ve Spojených státech amerických apod.) je však také často směřován k rozvojovým zemím a jiným kulturám a kontinentům od Asie přes Afriku až po Jižní Ameriku. Tato spolupráce má pak charakter rozvojové spolupráce s charitativním rozměrem. Zároveň je však významným nástrojem tzv. občanské diplomacie, jejímž cílem je nenásilný „export“ demokratických hodnot a principů vládnutí do zemí odlišných kulturních tradic.

Neméně důležitým aspektem je také vytváření ekonomických vazeb a prostoru pro zahraniční investice. Dá se říci, že je to jakási měkká forma zahraniční politiky. Proto není neobvyklé, že se města druží s městy z Číny nebo Afriky. A stejně jako USA nebo Velká Británie chápou svou roli na světovém poli, tak také města vědí, že pomoc slabším může jednou přinést výhody, ať už v podobě přenosu demokratických principů nebo vytvoření ekonomických vazeb.

Desatero úspěšné partnerské spolupráce

V druhé polovině publikace doprovázejí příklady projektů jednotlivých českých měst a obcí také doporučení, která se dají použít jako inspirace k úspěšné realizaci projektů a v širším smyslu i spolupráce s partnerskými městy. Dovolili jsme si některé principy, které mohou přispět k úspěšnému partnerství, shrnout v několika bodech. Budeme rádi, pokud poslouží i jako inspirace pro vás.

1. Vymezit očekávání a přínosy

V první řadě je třeba si důkladně a zodpovědně rozmyslet, co od spolupráce očekáváme, v jakých oblastech máme zájem spolupracovat a jaké si představujeme přínosy pro obec a občany. Je lepší tyto oblasti spolupráce předem vymezit, protože to může významně pomoci při hledání partnerského města. Je dobré zohlednit například i strategický plán rozvoje obce a již v této fázi do debaty zapojit co nejvíce zastupitelů bez ohledu na jejich politické zařazení a subjektů působících v obci, které mohou být později účastníky případné spolupráce.

2. Stanovit předpoklady a nároky na zajištění partnerství

Stejně jako zjištění našich očekávání je důležité uvědomit si, jaký potenciál má naše město/obec k dispozici jako vklad do partnerské spolupráce. Jedná se například o kulturní, historický nebo ekonomický potenciál, atraktivní geografickou lokalizaci obce, jazykovou vy-

bavenost apod. Prostě si uvědomit, v čem jsme dobří a co můžeme nabídnout potenciálnímu partnerovi. Je také třeba počítat s tím, že nastartování a především udržení dobrého partnerství vyžaduje personální a finanční kapacity.

3. Pečlivý výběr partnera

Pečlivý výběr partnerského města je jedním ze základních klíčů k úspěchu. Nesmíme podcenit první fázi poznávání se, a to na základě několikerych setkání nejen představitelů obce, ale i dalších zapojených subjektů a veřejnosti. Při těchto setkáních by si představitelé obcí měli odpovědět na řadu otázek, např.: Máme podobné představy o spolupráci? Můžeme očekávat, že spolupráce bude oboustranně přínosná? Dokážeme se shodnout na oblastech a prioritách spolupráce? Je realistické spolupráci udržovat (geografická vzdálenost, jazyková vybavenost, personální a finanční zajištění)? Samozřejmostí by mělo být pečlivé projednání plánu a oblastí spolupráce a stanovení si krátkodobých a dlouhodobých cílů. Některá města deklarují nejprve spolupráci formou memoranda, které bývá časově omezené. Je to takové „partnerství na zkoušku“. Pokud se spolupráce osvědčí, teprve pak města přistupují k podpisu partnerské smlouvy. Většinou je partnerská smlouva časově neomezená, ale v některých případech se po určitém časovém intervalu obnovuje.

4. Zhodnocení a určení dalšího směřování spolupráce

Po úspěšném nastartování partnerské spolupráce je nutno aktivně ovlivňovat její další vývoj. Je prospěšné, aby se reprezentace partnerských měst pravidelně setkávaly, zhodnotily dosavadní průběh spolupráce a stanovily její směřování v dalším období. Cílem měst by mělo být vybudovat dlouhodobě udržitelnou spolupráci, což bez pravidelného plánování lze jen obtížně.

5. Politická podpora

Neméně důležité je získat pro spolupráci širokou podporu ve vedení města a v zastupitelstvu. Partnerská spolupráce pak není závislá na určité politické konstelaci na radnici a vyhneme se tomu, že při politické obměně po volbách nové vedení radnice partnerskou spolupráci přestane podporovat, nebo ji dokonce přeruší.

6. Zapojení širokého spektra subjektů působících ve městě

Partnerská spolupráce není pouze záležitostí radnice města, ba naopak. Partnerská spolupráce je jako strom s široce rozvětvenou, bohatou korunou. Město má důležitou roli nositele spolupráce, který partnerství zastřešuje a zajišťuje dostatečnou podporu. Do realizace vlastních aktivit pak musí být zapojeny subjekty působící ve městě či obci, jako jsou školy, neziskové organizace, zájmové organizace a spolky, podnikatelé apod. podle oblasti spolupráce. Vzájemná spolupráce měst a ostatních aktérů je nezbytná pro úspěšnou spolupráci.

7. Aktivní zapojení veřejnosti

Jestliže jsme v předchozím odstavci přirovnali partnerskou spolupráci měst ke stromu s bohatou korunou, pak jeho kořeny, bez nichž by partnerství zahynulo, jsou občané města. Jejich účast na aktivitách je předpokladem pro navázání individuálních přátelství a osobních nebo profesních vazeb mezi občany partnerských měst, které jsou důležitým předpokladem pro dobrý základ dlouhodobého partnerství. Velmi dobrým nástrojem pro navázání osobních vazeb je možnost ubytování návštěvníků z partnerského města v rodinách. Známkou živého partnerství je, když vedení radnice mnohdy ani neví o probíhajících aktivitách mezi občany partnerských měst, kteří je realizují z vlastní iniciativy a mnohdy i z vlastních zdrojů. Podstatné je tedy zapojit co nejvíce občanů města – od dětí a mládeže přes občany v aktivním věku různého profesního nebo zájmového zaměření až po seniory.

8. Zajištění finančních zdrojů

Partnerská spolupráce jako každá jiná aktivita vyžaduje finanční prostředky. Rozpočet na tyto aktivity se liší obec od obce a město od města. Shánět peníze není lehké a pro většinu měst je nedostatek financí zásadní překážkou partnerské spolupráce, zvláště když je málo peněz i na jiné, pro obec mnohem zásadnější investice. Je třeba využívat veškeré možnosti a zdroje – od národních a evropských dotačních programů přes sponzorství místních podniků a podnikatelů až po rozpočet obce.

9. Personální kapacity

S potřebou zajistit finanční zdroje úzce souvisí nezbytnost mít personální kapacity, nejlépe celý tým, který

zajišťuje administrativu a organizaci aktivit a projektů. Tým složený z lidí působících na radnici i mimo radnici, ve kterém mají své zastoupení politici, úředníci, různé subjekty působící na půdě měst a občané. V mnoha městech existují výbory pro partnerskou spolupráci, které působí buď v rámci struktury města, nebo jako občanské organizace, jež s městským úřadem úzce spolupracují.

10. Dobrovolnictví a zapálení pro věc

I když je tento odstavec uveden až na posledním místě tohoto stručného návodu, rozhodně to není proto, že by byl nepodstatný. Naopak. Jedním z nejdůležitějších předpokladů životaschopné partnerské spolupráce je existence nadšených lidí, kteří do partnerské spolupráce vloží svou energii, kreativitu, srdce a dobrovolnou práci. To jsou vzácné motory živé partnerské spolupráce.

Možnosti financování partnerských aktivit měst a obcí

Z analýzy, kterou jsme provedli a jejíž výsledky najdete na následujících stránkách této publikace, vyplynulo, že města a obce nejčastěji financují své twinningové aktivity z vlastních rozpočtů. Zároveň z našeho šetření vyplynulo, že města a obce uvádějí nedostatek financí jako nejčastější překážku v rozvoji partnerských aktivit.

Na následujících řádcích naleznete informace o dalších možnostech financování, které nabízejí některé dotační programy. Výčet těchto programů není vyčerpávající, spíše se jedná o přehled těch nejvhodnějších či nejčastěji využívaných. Chceme vám tímto zprostředkovat alespoň základní přehled o tom, jak twinningové aktivity financovat a nezatížit tak příliš obecní a městské rozpočty.

Pro úplnost je nutno dodat, že v současné době (1. čtvrtletí roku 2012) probíhá intenzivní příprava a vyjednávání o budoucí podobě programů v příštím programovacím období Evropské unie po roce 2013. Podoba a pravidla některých programů, které fungují v současném období 2007–2013, mohou tudíž doznat určitých změn, které v tuto chvíli není možno předjímat.

Komunitární programy Evropské unie

Program Evropa pro občany 2007–2013 (Europe for Citizens 2007–2013)

Tento program patří mezi ty přímo „šité na míru“ partnerským aktivitám. Patří mezi tzv. komunitární programy, administrované Evropskou komisí, respektive

k tomu zřízenou Výkonnou agenturou pro kulturu, vzdělání a audiovizí (EACEA). V současné době probíhá nastavování jeho pravidel pro roky 2014 až 2020. Tento program jako jediný výslovně podporuje drobné i rozsáhlé projekty realizované v rámci partnerské spolupráce měst.

Jeho hlavním cílem je posílit vědomí evropského občanství a přispět k evropské integraci. Program se tohoto cíle snaží mj. dosáhnout tím, že hlavní cílovou skupinou všech projektů jsou přímo občané, kteří se do činností aktivně zapojují.

Na co je možné z programu čerpat prostředky:

- **setkávání občanů partnerských měst:**

- Města a obce mohou čerpat přímo na zajištění setkání s partnerskými městy;
- Grant se vypočítává z paušálních sazeb na základě počtu účastníků a počtu dnů, po které akce trvá;
- Setkání by mělo mít konkrétní téma, zaměření, směřovat ke společnému řešení problému, přinášet potenciál pro prohloubení vzájemné spolupráce apod.;
- Do projektu (setkání) musí být zapojeny obce nejméně ze dvou zúčastněných zemí, z nichž přinejmenším jedna je členským státem EU.

- **vytváření sítí partnerských měst:**

- Tato forma spolupráce má dlouhodobější charakter a je vždy tematicky zaměřená;

- Projekty jsou zaměřeny na společný zájem či problém partnerských měst/obcí, v jejichž rámci se mohou uskutečnit tematické semináře, konference doplněné vytvořením různých komunikačních nástrojů sloužících k informovanosti o projektu apod.;
- Do projektu musí být zapojeny obce nejméně ze čtyř zúčastněných zemí, z nichž přinejmenším jedna je členským státem EU;
- Projekty mohou trvat až dva roky;
- Grant se vypočítává na základě paušálních sazeb podle toho, zda se jedná o zahraniční či místní účastníky, a podle místa konání akce.

Program dále podporuje aktivity uskutečňované z podnětu organizací občanské společnosti a projekty související s připomínkou a poučením se ze společné evropské historie.

Veškeré informace o programu Evropa pro občany a zejména Průvodce programem a formulář žádostí je možno získat na webových stránkách Výkonné agentury pro kulturu, vzdělání a audiovizí (EACEA) (<http://eacea.ec.europa.eu>), která zajišťuje správu a hodnocení žádostí o granty.

Kontakty pro konzultování projektů a získání dalších informací:

Národní kontaktní bod pro program Evropa pro občany
Úřad vlády ČR
Kateřina Hamplová, hamplova.katerina@vlada.cz,
tel.: 224 002 645, 725 755 503

Svaz měst a obcí ČR
Oddělení vnějších vztahů
Gabriela Hůlková, hulkova@smocr.cz,
tel.: 234 709 724

Program Partnerství Comenius Regio

Partnerské aktivity mohou mít nejen podobu „klasických“ setkávání občanů či sítí partnerských měst, ale spolupráce je často navázána například v oblasti školství. Program Partnerství Comenius Regio je součástí komunitárního Programu celoživotního učení a je zaměřen na vzájemné předávání zkušeností a spolupráci na úrovni obcí či regionů v oblasti vzdělávání. Aktivitami mohou být např. projektová práce, studijní cesty do partnerských obcí a regionů, výměna pracovníků škol či společné vzdělávací akce, dále semináře, průzkumy, studie apod. Obecným cílem programu je zlepšení možností v oblasti školního vzdělávání.

Žádost o prostředky podává zřizovatel školy, tedy obce, svazky obcí a kraje. Zřizovatel školy je potom i hlavním realizátorem projektu, který zodpovídá za grantové prostředky a vedení účetnictví. Kromě školy mohou být zapojeny i další organizace, které se podílejí na školním vzdělávání (např. kulturní či volnočasové instituce, pedagogicko-psychologické poradny apod.).

Podrobné informace, termíny podávání žádostí a rady pro žadatele o grant jsou zveřejněny na webových stránkách Národní agentury pro evropské vzdělávací programy www.naep.cz/comenius.

Kultura 2007 (Culture 2007)

Program je zaměřen na podporu kulturní i jazykové rozmanitosti. Prostředky plynou do kulturních projektů (Projekty víceleté spolupráce, Akce spolupráce a zvláštní akce), subjektům aktivním v oblasti kultury na evropské úrovni či na studie, analýzy, sběr a šíření informací v oblasti kulturní spolupráce.

O prostředky mohou žádat malí a střední podnikatelé, neziskové organizace, sdružení, místní samosprávy,

regionální samosprávy, státní úřady, agentury, komory, asociace, školy, vzdělávací instituce.

Více informací o programu najdete na webových stránkách České kanceláře Culture www.programculture.cz.

Mládež v akci (Youth in Action)

Program je určen pro mladé lidi mezi 13 až 30 lety a dále pro pracovníky s mládeží. Mezi hlavní aktivity v rámci tohoto programu patří výměna mládeže, dobrovolná služba, zapojení se do programů na podporu demokracie, školení a semináře pro pracovníky s mládeží aj. Přináší mladým lidem ze zapojených zemí především možnost setkat se a věnovat se společnému zájmu/projektu/problému. Zapojit se mohou například neziskové organizace, sdružení se sídlem v zemi programu nebo místní, regionální či státní veřejný subjekt zapojený do práce s mládeží, případně neformální skupina mladých lidí.

Více na webových stránkách programu Mládež v akci www.mladezv akci.cz.

Progress

Program Progress se zaměřuje na oblast zaměstnanosti a sociálních věcí. Finanční prostředky plynou do pěti oblastí s různým podílem na celkových zdrojích. Těmito oblastmi jsou: zaměstnanost (23 %), sociální ochrana a začlenění (30 %), pracovní podmínky (10 %), boj proti diskriminaci a rozmanitost (23 %) a rovnost žen a mužů (12 %).

O prostředky mohou požádat neziskové organizace, výzkumná centra, regionální nebo národní správa, univerzity, školy, vzdělávací instituce.

Více informací naleznete na webových stránkách Evropské komise k programu Progress <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=327&langId=cs> nebo Ministerstva práce a sociálních věcí <http://www.mpsv.cz/cs/3452>.

Programy strukturálních fondů

Programy přeshraniční spolupráce

Tyto programy spadají do Strukturálních fondů EU a jsou financovány z Evropského fondu pro regionální rozvoj (ERDF). Jsou zaměřeny na rozvoj vztahů mezi Českou republikou a sousedními zeměmi. Jejich využití pro podporu partnerských aktivit měst a obcí, které se nacházejí na opačné straně hranic, je poměrně široké a české samosprávy tyto programy hojně využívají. Projekty jsou zaměřeny na konkrétní téma či na řešení společného problému zapojených partnerů.

V programovacím období 2007–2013 může Česká republika využívat následující přeshraniční programy: ČR – svobodný stát Bavorsko, ČR – Polská republika, ČR – svobodný stát Sasko, ČR – Rakousko, ČR – Slovensko.

Každý z programů má své konkrétní zaměření a prioritní oblasti, ale obecně se dá říci, že sledují podobné cíle. Žádat o prostředky mohou zejména obce, kraje, svazky obcí, euroregiony, nestátní neziskové organizace, vzdělávací a výzkumné instituce apod.

Příklady podporovaných oblastí:

- podpora cestovního ruchu, rozvoje přeshraniční dopravní a turistické infrastruktury, ochrana životního prostředí, podpora podnikání, společné kulturní projekty, vzájemná propagace zapojených samospráv a další.

Samostatnou oblastí podpory tohoto operačního programu je **Fond mikroprojektů**, který je spravován jednotlivými euroregiony a slouží k podpoře neinvestičních a malých investičních projektů s finanční podporou ze strany EU v rozmezí cca 2000 eur až

30 000 eur při maximálních celkových nákladech projektu 60 000 eur. Každý euroregion však může mít stanoven vlastní rozsah i pravidla. Obecně Fond mikroprojektů (či malých projektů) slouží především pro financování menších projektů místních iniciativ. Jejich hlavním cílem je rozvíjet a podporovat spolupráci mezi komunitami na obou stranách hranice, se zaměřením na společné zlepšování sociálních, kulturních a ekonomických vztahů. Podrobné informace můžete najít na webových stránkách jednotlivých euroregionů – jejich přehled je na http://ec.europa.eu/ceskarepublika/cr_eu/euroregions/index_cs.htm.

Více informací o Operačním programu Přeshraniční spolupráce lze najít na www.strukturalni-fondy.cz. Informace rovněž poskytuje Ministerstvo pro místní rozvoj ČR.

Operační program Nadnárodní spolupráce (Central Europe)

V rámci tohoto operačního programu spadá Česká republika do zóny střední Evropy a sdílí tak program s Rakouskem, Polskem, částí Německa, Maďarskem, Slovinskem, Slovenskem, částí Itálie a z nečlenských zemí EU s částí Ukrajiny.

Program je zaměřen na spolupráci mezi veřejnými orgány a institucemi s charakterem veřejných orgánů za účelem výměny a přenosu zkušeností, a to především v oblastech inovací, dopravní dostupnosti, životního prostředí a zvyšování atraktivity měst a regionů.

Program je rozdělen do následujících pěti priorit:

- **Usnadňování inovací ve střední Evropě** (např. podpora nadnárodní spolupráce mezi školicími zařízeními a organizacemi působícími na trhu pracovních sil, spolupráce inkubátorů v regionech, kde upadá průmysl);

- **Zlepšování dostupnosti střední Evropy** (např. podpora využití různých způsobů dopravy a schopnosti užívat části nebo zařízení jiného dopravního systému – silniční, železniční, říční/námořní, letecká doprava, zvyšování kvality a atraktivity městské hromadné dopravy, podpora vývoje moderních technologických řešení pro řízení dopravy);
- **Odpovědné užívání životního prostředí** (např. obnova bývalých důlních oblastí, kontaminovaných stanovišť a opuštěných periferií měst, příprava investic v oblasti vodohospodářství, podpora komunálních technologií v oblasti odpadového hospodářství, zásobování vodou);
- **Zvyšování konkurenceschopnosti a atraktivity měst a regionů** (např. vytvoření nadnárodní sítě spolupráce mezi městy a regiony za účelem optimalizace společného využívání infrastruktury, služeb, možností pro využití volného času a rekreačních zařízení, navazování spolupráce mezi historickými místy a muzei, nadnárodní spolupráce při přípravě investic do kulturních hodnot ve střední Evropě);
- **Technická pomoc** (určeno pro zajištění aktivit spojených s řízením programu).

Podrobnější informace o programu včetně kontaktních údajů najdete na www.strukturalni-fondy.cz. Národním koordinátorem v České republice je Ministerstvo pro místní rozvoj ČR.

Další programy

Fond Partnerství v rámci Programu švýcarsko-české spolupráce

Program švýcarsko-české spolupráce je jedním z doplňkových programů k fondům EU a národním zdrojům. Jeho primárním účelem je pomoc při snižování nežádoucích rozdílů mezi ČR a vyspělejšími zeměmi EU.

Fond Partnerství je jednou ze součástí tohoto programu a je možno z něho žádat o prostředky na partnerské aktivity měst a obcí. Podporované aktivity mají charakter výměny zkušeností, příkladů dobré praxe a přenosu know-how mezi subjekty z České republiky a ze Švýcarska. Podmínkou pro předložení žádosti o grant je realizace projektu ve spolupráci se švýcarským partnerem.

Příklady podporovaných aktivit:

- semináře, studijní cesty, asistence švýcarských expertů při přenosu a výměně zkušeností apod. Konkrétním příkladem může být například projekt zaměřený na zlepšení sociální komunikace v rámci základního školství s využitím zkušeností ze Švýcarska.

Rovněž zde mohou žádat nejen samosprávy, ale i univerzity, školy, nestátní neziskové organizace, komory, svazy, sociální partneři apod. Žádosti je možné podávat ve stanovených cyklech až do roku 2015.

Kontaktním místem pro poskytování podrobnějších informací o tomto programu je Ministerstvo financí ČR, konkrétně Centrum zahraniční pomoci. Informace jsou dostupné rovněž na www.swiss-contribution.cz.

Mezinárodní Visegrádský fond

Cílem tohoto fondu je podporovat úzkou spolupráci mezi zeměmi tzv. Visegrádské skupiny (V4), tj. České republiky, Slovenska, Polska a Maďarska. Poskytuje prostředky na financování společných kulturních, vědeckých, výzkumných a vzdělávacích projektů, dále slouží jako podpora vzájemných výměn mládeže, cestovního ruchu a přeshraniční spolupráce. Nejčastějšími příjemci podpory jsou nestátní neziskové organizace, obce, univerzity, školy, příp. další veřejné instituce a také občané. V oblasti přeshraniční spolupráce jsou podporovány zejména takové aktivity, které mají zvláštní význam pro rozvoj dané oblasti.

Více informací o tomto programu je možné najít na <http://visegradfund.org>.

Jak najít partnerské město

Při vyhledávání vhodného města či obce v zahraničí pro navázání partnerské spolupráce je možné využít několik cest a nástrojů:

- Využijte služeb Oddělení vnějších vztahů Kanceláře Svazu měst a obcí ČR, kde Vám **twinningový koordinátor Svazu** pomůže nalézt vhodného partnera, zprostředkovat první kontakt a poradí v oblastech navázání partnerství a jeho financování.

Kontakt:

Svaz měst a obcí ČR
Mgr. Gabriela Hůlková
Oddělení vnějších vztahů
tel.: 234 709 724
hulkova@smocr.cz

- Využijte webové stránky www.partnerskamesta.cz, kde jsou pravidelně zveřejňovány nabídky zahraničních měst a obcí, které mají zájem o spolupráci s městem v České republice.
- Zaregistrujte své město/obec na webovém portálu www.twinning.org, věnovanému partnerské spolupráci měst. Tyto stránky, spravované Radou evropských obcí a regionů (CEMR), vám umožní zveřejnit svůj zájem a pomohou vyhledat partnerské město podle různých kritérií (podle země, počtu obyvatel, oblasti spolupráce apod.).

Analýza partnerské a mezinárodní spolupráce měst a obcí v České republice

1. Úvod

Významnou součástí života obcí a měst v České republice jsou bezesporu mezinárodní aktivity, které zahrnují činnosti v rámci partnerské spolupráce měst nebo realizace mezinárodních projektů. Partnerská spolupráce měst se především po roce 1989 stala velmi oblíbenou formou spolupráce, do níž jsou zapojeny stovky samospráv v České republice. Svaz měst a obcí ČR již od počátku své obnovené činnosti podporuje obce a města v navazování spolupráce a vede databázi partnerských měst, kterou se snaží udržovat v aktualizovaném stavu. Town-twinning je však velmi dynamickou oblastí a obce spontánně a nezávisle navazují nová partnerství bez toho, aby se musely někde registrovat, a je proto náročné vést aktuální přehledy. Navíc pouhý výčet jednotlivých partnerství neumožňuje sledovat konkrétní zaměření spolupráce, četnost aktivit nebo konkrétní realizované projekty.

Z výše uvedených důvodů Svaz měst a obcí ČR přistoupil k realizaci průzkumu, jehož cílem bylo zmapovat partnerství českých samospráv, zaktualizovat jejich databázi a zjistit současné trendy v mezinárodní spolupráci měst a obcí v České republice. Průzkum byl uskutečněn v rámci projektu na podporu partnerské spolupráce obcí v České republice a na Slovensku, který byl spolufinancován z programu Evropa pro občany. Výstupy analýzy vám předkládáme v této části publikace.

1.1 Metodika výzkumu

Pro výzkum byla vybrána metoda dotazníkového šetření, dotazník byl umístěn na webových stránkách www.partnerskamesta.cz a města a obce ho měly možnost vyplňovat v elektronické podobě on-line.

Výzkum se zaměřil na dvě cílové skupiny obcí. Do první skupiny jsme zařadili 388 měst, respektive obcí s rozšířenou působností a s pověřeným obecním úřadem (tzv. obce typu II. a III.). Ve druhé skupině jsme oslovili celkem 5861 obcí typu I.

Dotazník určený městům byl podrobnější, obsahoval celkem 22 otázek, které byly zaměřeny kromě partnerské spolupráce také na další mezinárodní spolupráci. V případě měst byly sledovány rovněž další aspekty mezinárodní spolupráce měst, týkající se např. spolupráce probíhající nad rámec partnerství měst, koncepčního rámce pro mezinárodní spolupráci, jejího budoucího směřování a administrativního, personálního a finančního zajištění. Dotazník pro obce byl stručnější – obsahoval 13 otázek, které zjišťovaly informace pouze o partnerské spolupráci.

V průběhu přípravy dotazníku bylo nutné vyřešit základní otázku týkající se definice termínu „mezinárodní spolupráce měst“. Nakonec byl tento pojem definován jako:

1. partnerská spolupráce se zahraničními městy (town-twinning) na straně jedné a
2. jiné formy spolupráce nad rámec partnerské spolupráce (např. v rámci mezinárodních projektů, zahraniční rozvojové pomoci apod.) na straně druhé.

V dotazníku určeném městům byly na základě této definice připraveny dvě tabulky – do první vyplňovala česká města taková zahraniční města, se kterými mají navázanu partnerskou spolupráci, zatímco do druhé doplňovala ta zahraniční města, se kterými spolupracují nad rámec této spolupráce. Rozdělení zahraničních měst do těchto tabulek bylo tedy ponecháno na uvážení jednotlivých měst. Toto rozdělení nebylo použito v případě dotazníku pro obce.

1.2 Sběr a vyhodnocení dat

Sběr dat probíhal v období září až listopad 2011. Dotazníky byly rozesílány ve dvou fázích. V první fázi byla prostřednictvím e-mailu s odkazem na on-line dotazník oslovena všechna vybraná města. Po několika denní lhůtě pro vyplnění dotazníků byla zbylá města obvolána telefonicky. Ve druhé fázi byly stejným způsobem osloveny všechny zbývající obce v České republice.

2. Města – výstupy dotazníkového šetření

První část analýzy se věnuje výsledkům průzkumu u měst, tj. obcí II. a III. typu.

2.1 Základní statistické údaje

V rámci šetření bylo osloveno celkem 388 měst. Vyplněné či částečně vyplněné do-

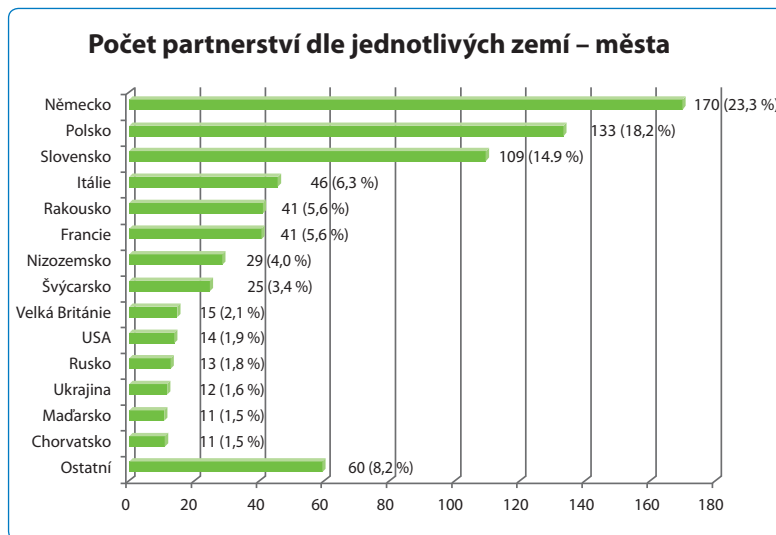
tazníky byly získány od 283 měst, což představuje téměř tříčtvrtinovou návratnost. Z těchto 283 měst má určitou formu mezinárodní spolupráce 234 měst (přes 80 %), bez spolupráce je jich 49.

Celkový počet oslovených měst	388
Návratnost dotazníků	283 (72,9 %)
Počet měst s mezinárodní spoluprací	234 (82,7 %)

2.1.1 Statistické údaje o partnerské spolupráci měst

Následující část analýzy představí nejprve samostatné výsledky zaměřené na **spolupráci v rámci partnerství měst**. Celkem 229 měst ČR má navázáno partnerskou spolupráci s celkem 730 městy v 36 různých zemích. Nejvíce partnerských měst mají města Brno (celkem 14 partnerských měst) a Praha s 13 partnery. Z těchto 730 partnerství je 616 (84,4 %) podpořeno jistou formou oficiálního dokumentu (usnesení zastupitelstva, dohoda o spolupráci apod.).

Graf č. 1

Prvním ze zkoumaných údajů je **geografické rozložení** partnerských měst, tj. ve kterých zemích se jednotlivá partnerská města nacházejí. Z grafu č. 1 je patrné, že česká města nejčastěji spolupracují s městy v sousedních zemích, tj. v Německu, Polsku a na Slovensku. Tato partnerství dohromady tvoří více než polovinu všech partnerských měst. V další skupině, zahrnující téměř 18 %, najdeme trojici zemí – Itálie, Francie a Rakousko. Významný je i počet partnerských měst v Nizozemsku a Švýcarsku (necelých 8 %).

Z početně méně zastoupených zemí (v grafu označených jako „ostatní“) můžeme jmenovat Litvu a Belgii (po 7 partnerských městech), Slovinsko (6), Dánsko, Švédsko a Japonsko (5). Ostatní země byly zastoupeny ještě nižším počtem partnerských měst, jak dokládá následující tabulka.

Země	Počet partnerských měst	Země	Počet partnerských měst
Litva	7	Rumunsko	2
Belgie	7	Finsko	2
Slovinsko	6	Bosna	1
Dánsko	5	Černá Hora	1
Švédsko	5	Estonsko	1
Japonsko	5	Kamerun	1
Řecko	3	Kazachstán	1
Srbsko	3	Lotyšsko	1
Bělorusko	2	Nikaragua	1
Bulharsko	2	Izrael	1
Filipíny	2	Tchaj-wan	1

„Bez přeshraniční spolupráce si rozvoj města Aše vůbec nedokážeme představit. Máme za hranicemi spoustu partnerů, na které se můžeme kdykoliv obrátit a spolehnout se, že nám pomohou či nám vyjdou vstříc.“

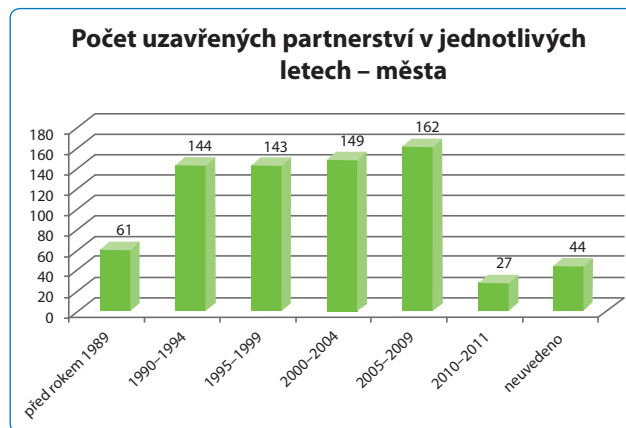
město Aš

V dotazníku jsme se dále zaměřili na **období, kdy jednotlivá partnerství vznikala**. Následující graf je rozdělen na období do roku 1989 a následně na pětiletá období začínající rokem 1990. Poslední sloupec představuje počet uzavřených partnerství pouze za roky 2010 a 2011. Ze shromážděných dat lze vyčíst dvě hlavní informace:

1. Většina všech partnerství, celkově téměř 90 % (po odečtení hodnoty „neuveдено“), byla navázána mezi léty 1990–2009.
2. Počet uzavíraných partnerství až do roku 2009 lehce narůstal (léta 2010–2014 nejsou úplná).

Nejstarší partnerská spolupráce je mezi Ostravou a Volgogradem z roku 1949. Mezi tradiční partnerství patří také spolupráce Hradec Králové – Alessandria (1961), Znojmo – Pontassieve (1963), Brno – Rennes, Karlovy Vary – Locarno, Plzeň – Liége (všechna 1965), Koprivnice – Trappes nebo Pardubice – Skelleftea (obě 1968).

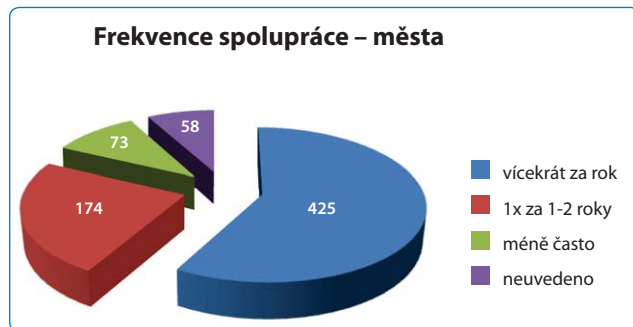
Graf č. 2

V průzkumu jsme také sledovali **frekvenci spolupráce**, tedy jak často spolu partnerská města realizují aktivity. Pozitivním výstupem je, že v rámci více než tří pětín

všech partnerství (po odečtení hodnoty „neuveďeno“) probíhá spolupráce častěji než jednou ročně a více než 25 % partnerství spolupracuje jedenkrát za 1 až 2 roky, taková partnerství lze již považovat za aktivní. Méně často spolupracuje pouze 10 % partnerství.

Graf č. 3

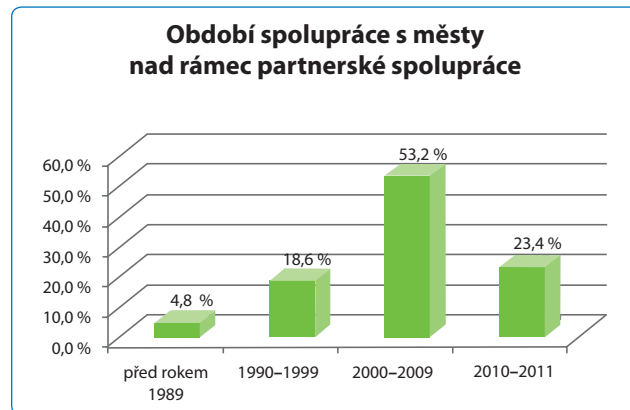
2.1.2 Statistické údaje týkající se ostatní mezinárodní spolupráce

Jak jsme již uvedli v úvodu této analýzy, v případě průzkumu měst jsme také sledovali širší mezinárodní spolupráci, kterou města realizují **nad rámec partnerské spolupráce**, jako je např. spolupráce v rámci mezinárodních projektů, zahraniční rozvojové pomoci apod. Měst s tímto typem mezinárodní spolupráce je celkem 186 ve 35 různých zemích, přičemž **geografické rozložení** spolupracujících měst v jednotlivých zemích téměř kopíruje údaje získané v rámci partnerství měst.

Tato forma spolupráce probíhá nejčastěji s partnery v Německu (44 měst/23,7 %), Polsku (32 měst/17,2 %) a na Slovensku (21 měst/11,3 %). S nižším, ale stále významným zastoupením následuje Rakousko (16 měst/8,6 %), Francie (11 měst/5,9 %), Itálie a Maďarsko (po 9 městech/4,8 %).

Zajímavé výstupy vyplynuly z otázek zaměřených na **období vzniku tohoto typu spolupráce**. Zatímco v případě spolupráce v rámci partnerství měst bylo navázání spolupráce pravidelně rozprostřeno do jednotlivých 5letých období po roce 1989, v tomto případě probíhala spolupráce ve více než třech čtvrtinách případů v letech 2000–2011 a má jasně stoupající tendenci.

Graf č. 4

V rámci analýzy jsme také sledovali **časové rozložení spolupráce** a porovnávali jsme údaje o nově navázané spolupráci v jednotlivých zemích ve dvou desetiletých obdobích po roce 1990 (1990–1999 a 2000–2011). Údaje se týkají jak partnerských měst, tak měst, která realizovala tzv. spolupráci nad rámec partnerství měst. Z tohoto srovnání vyplývají následující zjištění:

1. Velký nárůst spolupráce ve druhé sledované dekádě monitorujeme s městy v Polsku a na Slovensku. Zatímco v letech 1990–1999 byla uzavřena spolupráce s 45 městy v Polsku a 31 na Slovensku, v letech 2000–2011 narostl počet na 102 spolupracujících měst v Polsku a 69 na Slovensku, což představuje nárůst o více než 100 %.

2. Setrvalý stav v počtu nově vznikající spolupráce je s městy v Německu a Rakousku. V období let 1990 až 1999 byla navázána spolupráce s 86 městy v Německu a 22 městy v Rakousku, v letech 2000–2011 s 86 městy v Německu a 20 v Rakousku.
3. Naopak k prudkému poklesu nových partnerství a spolupráce došlo v případě Švýcarska a Nizozemska. Zatímco v letech 1990–1999 byla uzavřena spolupráce s 22 městy ve Švýcarsku a 31 městy v Nizozemsku, v letech 2000–2011 byla spolupráce navázána pouze s jedním švýcarským městem, v Nizozemsku dokonce s žádným.
4. Vzrostla intenzita spolupráce s městy v zemích východní a jihovýchodní Evropy, přestože počet spolupracujících měst je stále velmi nízký. Například na Ukrajině evidujeme nárůst z jednoho města na 12 a v Chorvatsku ze dvou měst na devět.

2.2 Další aspekty mezinárodní a partnerské spolupráce měst

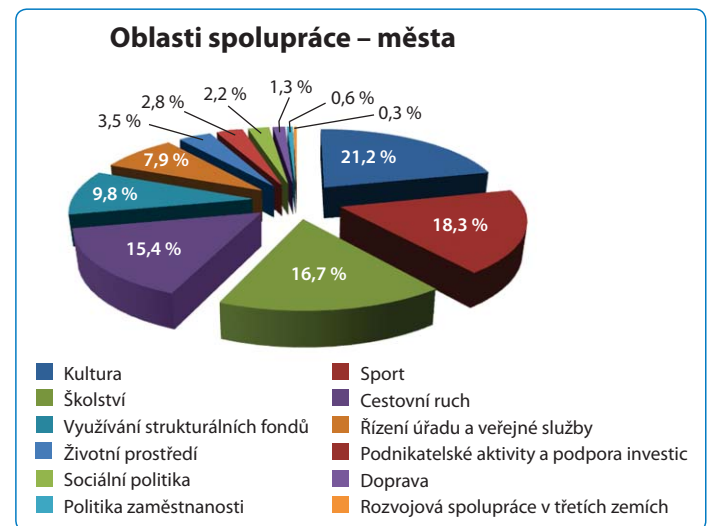
Následující část analýzy mezinárodní spolupráce měst se věnuje dalším aspektům, a to především:

- oblastem spolupráce,
- cílovým skupinám, na které je mezinárodní spolupráce zaměřena,
- zdrojům financování,
- přínosům a překážkám.

„Každé městské partnerství je hodně závislé na osobních kontaktech a na osobním přátelství. Proto je nutné, aby radnice vytvořily základ, na který se následně mohou nabalovat další partnerství klubů, spolků, škol, oddílů i jednotlivců.“
město Beroun

V této části nás především zajímalo, v jakých **oblastech spolupráce** nejčastěji probíhá. Mezi nejvíce preferované oblasti se zařadily kultura, sport, školství a cestovní ruch, které celkem pokrývají 72 %. Na dalším místě následuje využívání strukturálních fondů, řízení úřadu a veřejné služby (celkem necelých 20 %). Nejméně se spolupráce zaměřuje na oblast životního prostředí, sociální politiky, dopravy, ekonomického rozvoje apod. (1–3 %).

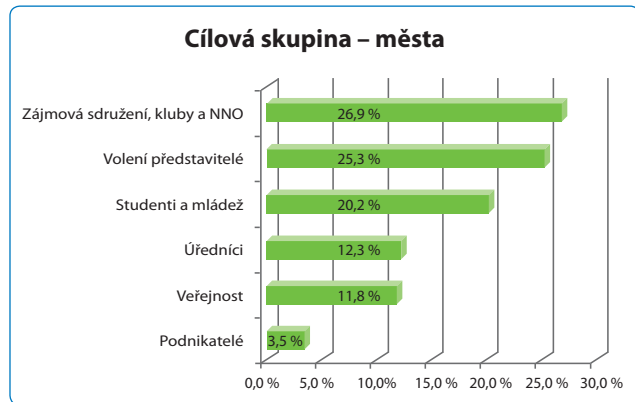
Graf č. 5

Dále výzkum sledoval, na jaké **cílové skupiny se partnerská a mezinárodní spolupráce zaměřuje**. Z výsledků vyplývá, že do těchto aktivit se největší měrou zapojují zástupci zájmových sdružení, klubů a nestátních neziskových organizací (téměř 27 %), dále volení představitelé (přibližně čtvrtina) následovaní studenty a mládeží (20 %) a nakonec přibližně ve stejné míře úředníci a veřejnost (každá ze skupin více než 10 %).

Výzkum se také věnoval **zdrojům financování mezinárodní spolupráce**. Výsledky odhalily skutečnost,

Graf č. 6

že více než polovina měst (57,2 %) financuje své mezinárodní aktivity z městského rozpočtu. Z externích veřejných dotačních zdrojů města nejvíce využívají některý z programů přeshraniční spolupráce (27,7 %). Program Evropa pro občany, který je přímo koncipován na podporu aktivit v rámci partnerství měst, využívá pouze 7,2 % měst.

„Bohužel jsem za celou dobu, kdy se starám o partnerskou spolupráci, nedokázal najít žádný dotační titul, kterým by bylo možné spolufinancovat naše akce s partnerskými městy. Vše je nastaveno na velké finanční projekty nebo na příhraniční spolupráci. Malé zajímavé projekty, které přinášejí opravdovou spolupráci, nikoho nezajímají.“

Ing. Jaroslav Parma, město Boskovice

Posledními sledovanými oblastmi byly přínosy a překážky mezinárodní spolupráce. Za největší **přínos** mezinárodní spolupráce města považují možnost předávat zkušenosti z různých oblastí života města (21,4 %). Přibližně stejnou váhu mají zviditelnění města (18,6 %) a zpestření všedního života ve městě (18,5 %). Nezan-

dbatelným přínosem je také pozitivní vliv na jazykové dovednosti zapojených osob (14,6 %), které se podílejí na mezinárodních aktivitách. Mnohá města také vyzdvihují možnost učit se od zkušenějších partnerů (12,2 %).

Na druhé straně města jako největší **překážky** pro realizaci aktivit mezinárodní spolupráce označila především nedostatek finančních prostředků, a to ve 45 %. Druhým, nejčastěji uváděným důvodem je skutečnost, že jiné činnosti mají vyšší prioritu a jsou přednostně řešeny před mezinárodními aktivitami (22,5 %). Na třetím místě města uváděla vysokou administrativní náročnost mezinárodních projektů (14,6 %). Zcela bez překážek shledává mezinárodní spolupráci 26 měst – to je 11,1 % ze všech měst.

3. Obce – výstupy dotazníkového šetření

Výzkumu se zúčastnilo a dotazník vyplnilo celkem 1082 obcí z celkového počtu 5861 oslovených. Návratnost vyplněných dotazníků u obcí byla v porovnání s městy nízká (19 %). Celkem 204 obcí z těch, které se zapojily do průzkumu, má navázanu partnerskou spolupráci s 290 partnerskými obcemi ve 20 různých zemích. Oficiálním dokumentem stvrzujícím partnerství je podpořeno 200 partnerství (68,9 %).

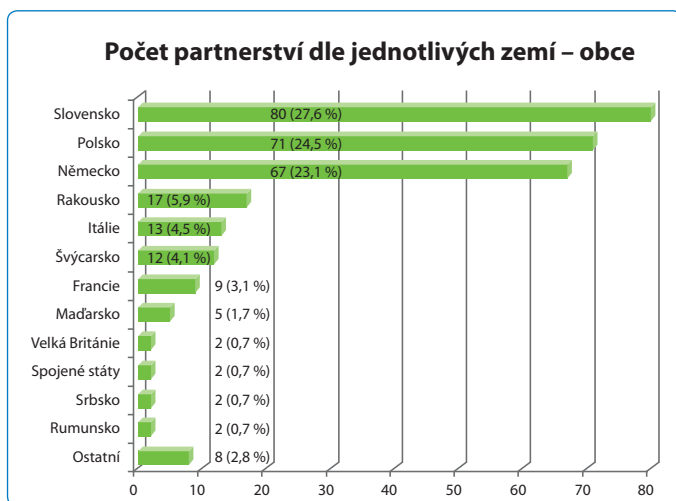
Celkový počet oslovených obcí	5861
Návratnost dotazníků	1082 (19 %)
Počet obcí s partnerskou spoluprací	204 (18,9 %)

V případě obcí byly zkoumány stejné základní statistické údaje jako v případě měst – tedy země, ve kterých se nacházejí partnerská města, počet uzavřených partnerství v jednotlivých letech a frekvence spolupráce. Jak jsme již zmínili výše, dotazník pro obce byl stručnější a nezabýval se širší mezinárodní spoluprací.

3.1 Statistické údaje o partnerské spolupráci obcí

Výsledky týkající se **geografického rozložení** partnerských obcí jsou obdobné jako u měst. Na prvních třech místech se objevuje stejná trojice zemí – Slovensko, Polsko, Německo – pouze v lehce pozměněném pořadí. Celkově se v těchto zemích nacházejí více než tři čtvrtiny všech partnerství. Více než 10 partnerských obcí v jedné zemi se nachází ještě v Rakousku, Itálii a Švýcarsku.

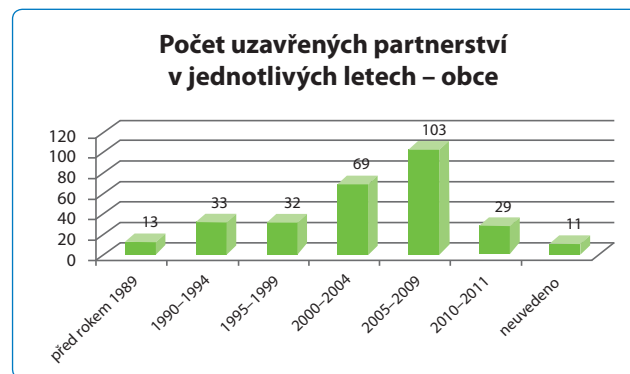
Graf č. 7

Počet uzavřených partnerství u obcí v posledních letech má na rozdíl od měst výrazně stoupající tendenci. V letech 1995–1999 evidujeme 32 nových partnerství, v letech 2000–2004 více než dvakrát tolik (69) a v letech 2005–2009 to bylo celkem 103 nových partnerství.

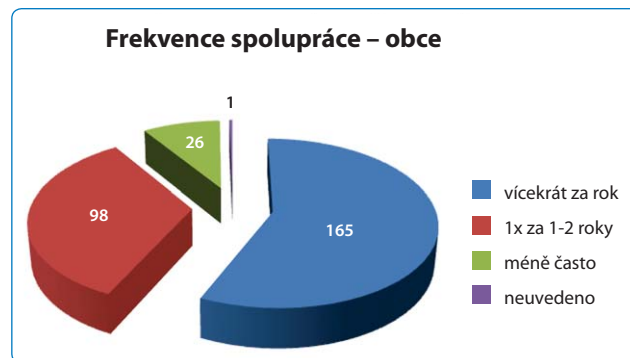
Také partnerství obcí jsou poměrně aktivní. V rámci většiny partnerství (57 %) obce realizují aktivity vícekrát za rok, jedenkrát za 1 až 2 roky obce spolupracují v téměř 34 % a méně často pouze v necelých 9 %.

Graf č. 8

„Jakákoli forma spolupráce vždy obohacuje obě strany, a toto je základem a motorem pro naši činnost.“
obec Hvozdná

Graf č. 9

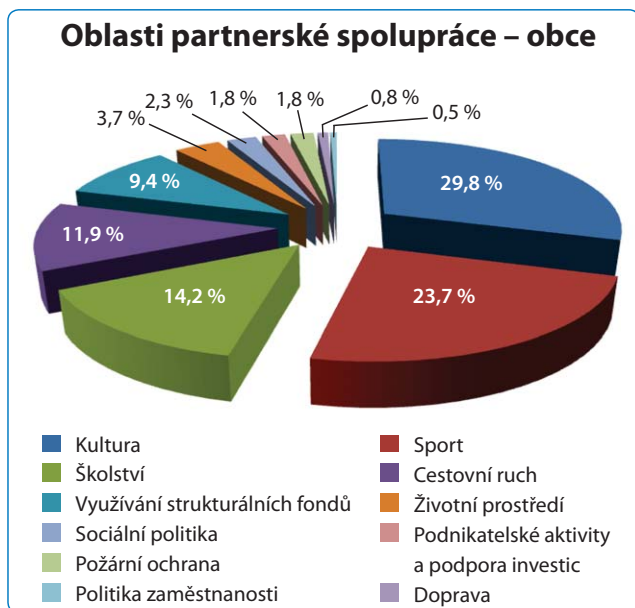

3.2 Další aspekty partnerské spolupráce obcí

Ve druhé části dotazníku pro obce byly zkoumány údaje týkající se oblastí partnerské spolupráce, zdrojů financování, přínosů a překážek.

Mezi nejvíce preferovanými **oblastmi spolupráce** jsou na prvních čtyřech místech podobně jako u měst zastoupeny kultura, sport, školství a cestovní ruch.

Graf č. 10

Spolupráce v těchto oblastech pokrývá téměř 80 % všech aktivit. Významně zastoupenou oblastí je ještě využívání strukturálních fondů (necelých 10 %).

Další sledovanou oblastí průzkumu byly zdroje, které obce využívají pro **financování mezinárodních aktivit**. Obdobně jako v případě měst také obce ve většině případů (54 %) hradí tyto aktivity z obecních rozpočtů. Přibližně třetina (33 %) obcí využívá granty či dotace a sponzoring uvedlo 13,3 % obcí.

V oblasti **přínosů a překážek** se také setkáváme s podobnými výsledky jako u dotazníkového šetření měst.

„Smlouvy o financování ze strukturálních fondů jsou neskutečně složité a spolupráce na jejich základě spíše odrazuje, než povzbuzuje.“
obec Mošnov

Pět nejčastěji uváděných přínosů dosahuje hodnot přibližně mezi 10 až 25 % a žádný z nich tedy významně nepřevyšuje ostatní. Největším přínosem partnerské spolupráce pro obce je zpestření života v obci s 23 %, které se u měst objevilo až na třetím místě. Následuje možnost předávat zkušenosti z různých oblastí života obce (19,7 %) a učit se od partnerských obcí (17,5 %). Zviditelnění obce v zahraničí uvedlo necelých 17 % obcí, což je rozdíl oproti pohledu měst, která tento přínos uváděla na druhém místě. V posílení jazykových dovedností zapojených lidí v obci vidí přínos více než 12 % obcí.

Největší překážkou rozvoje partnerské spolupráce je pro obce opět jednoznačně nedostatek financí (46,4 %), stejně jako u měst. Další skutečností, která brání obcím realizovat mezinárodní aktivity, a zde je rozdíl oproti městům, je velká administrativní náročnost projektů, což lze vysvětlit pravděpodobně menšími finančními a personálními možnostmi obcí.

4. Závěr

Výsledky dotazníkového šetření byly zpracovány na základě odpovědí 283 měst a 1082 obcí. Celková návratnost dotazníků u měst dosáhla téměř 73 % a na takto velkém vzorku je již možné zformulovat určité zobecňující závěry a provést srovnání. Pozitivním výsledkem kromě vysoké návratnosti je také velký počet měst zapojených do mezinárodní spolupráce – ze všech vyhodnocovaných dotazníků bylo takových měst více než 80 %.

Počet obcí realizujících partnerskou spolupráci je nerosovatelně menší, a to 204 obcí z 1082 obcí zapojených do průzkumu. Návratnost vyplněných dotazníků byla, v porovnání s městy, také nízká (pouhých 19 %).

Můžeme usuzovat, že důvody nízké návratnosti dotazníků spočívají ve faktu, že velmi malé obce nemají kvůli nedostatečným finančním a personálním kapacitám žádnou mezinárodní spolupráci a částečně se do průzkumu i přes opakovanou žádost nezapojily z důvodu další administrativní zátěže, kterou pro ně vyplnění dotazníku znamenalo.

Partnerská spolupráce v České republice zaznamenala velký rozvoj dle očekávání v 90. letech po pádu železné opony. Tehdy české samosprávy začaly naplno využívat možnosti navazovat mezinárodní vztahy a partnerská spolupráce se stala velmi oblíbenou formou pro znovuoobnovení přetrhaných vazeb především se zeměmi v západní Evropě. Počet nových partnerství uzavřených v prvním desetiletí po roce 1990 narostl pětkrát oproti období 1945–1990. Pro srovnání: do roku 1989 máme evidováno celkem 74 partnerských měst a od roku 1989 bylo uzavřeno 891 nových partnerství. Tento statistický přehled vychází ze současné analýzy a v případě měst (obcí typu II. a III.) má vysokou relevantnost. V případě obcí z důvodu nízké návratnosti dotazníků může být celkový počet partnerství odlišný od skutečnosti. Nicméně i přesto tato čísla prokazatelně svědčí o mohutném rozvoji partnerské spolupráce po roce 1989.

Překvapivým zjištěním je, že nově uzavřená partnerství mají v případě měst vzrůstající tendenci i v posledním sledovaném desetiletí po roce 2000. U obcí je tento nárůst po roce 2000 ještě významnější a zřejmě souvisí se vstupem České republiky do Evropské unie a s otevřením dotačních programů EU, ze kterých mohly obce čerpat pro své mezinárodní projekty. Jistý význam může mít zároveň skutečnost, že obce po období znovuoobnovení svých samosprávných funkcí v 90. letech již lépe zvládaly vlastní správu a cítily po-

třebu dalšího rozvoje prostřednictvím navázání mezinárodní spolupráce.

Podstatným způsobem se rozvíjí také ostatní mezinárodní spolupráce měst probíhající nad rámec tradičního partnerství, a to především v období po roce 2000, kdy Česká republika prochází procesem vstupu do Evropské unie. Tento fakt tedy opět souvisí s možností využívat programů EU a s jejich samotným nastavením (podmínka zapojení partnerů z více zemí do projektu). Města, která již většinou mají uzavřenou partnerskou spolupráci, cítí větší potřebu zacílit spolupráci na řešení konkrétního problému a více jim vyhovuje forma jednorázových projektů před dalším dlouhodobým širokospektrým závazkem partnerské spolupráce.

Naopak počet nových partnerství po roce 2000 se zeměmi jako Nizozemsko či Švýcarsko významně klesl nebo jako v případě Rakouska a Německa zůstal na stejné úrovni, přestože zájem o spolupráci s těmito zeměmi ze strany českých měst a obcí je stále aktuální. Z toho lze vyvodit, že kapacita spolupráce těchto zemí, a souvisí to též s jejich odlišnou strukturou místní samosprávy, byla nasycena a města již nevyhledávají další partnery v nových členských zemích EU.

Očekávaným výstupem je fakt, že města a obce navazují spolupráci především s městy v sousedních zemích, jako je Slovensko, Polsko a Německo. Přírozeným důvodem tohoto stavu je geografická, kulturní nebo jazyková blízkost a můžeme předpokládat, že svou roli zde hraje členství v Evropské unii a s tím související otevření řady dotačních programů na podporu přeshraniční a nadnárodní spolupráce. Tento předpoklad je podpořen i čísly, která dokládají, že počet nově uzavíraných partnerství jak u měst, tak u obcí prudce stoupá po roce 2000 právě se Slovenskem a Polskem.

Stále nízký počet partnerských měst nebo realizované spolupráce je se zeměmi ve východní a jihovýchodní Evropě a s rozvojovými zeměmi. Přesto lze v posledním desetiletí zaznamenat mírný nárůst těchto partnerství, což svědčí o vývoji v pohledu části českých samospráv na jiné možnosti partnerské spolupráce (rozvojová a ekonomická spolupráce) a o jejich připravenosti předávat své zkušenosti a pomáhat partnerům v méně rozvinutých zemích.

Pozitivním zjištěním je, že partnerská spolupráce probíhá u většiny měst i obcí velmi intenzivně. Samosprávy realizují společné aktivity i několikrát ročně. Tato vysoká frekvence svědčí o tom, že partnerská spolupráce nemá v žádném případě formální charakter, ale naopak je to velmi živoucí a spontánní mezinárodní hnutí samospráv a jejich občanů.

Z výzkumu rovněž vyplývá, že nejvyhledávanějšími oblastmi spolupráce se zahraničními partnery pro česká města i obce stále zůstávají sport a kultura. České samosprávy tedy stále preferují tradiční formy partnerské spolupráce. Nicméně ostatní tematické oblasti, jako jsou školství, cestovní ruch, využívání strukturálních fondů či řízení úřadu, jsou také významně zastoupeny – tvoří dohromady téměř 50 % všech oblastí v případě měst a necelých 40 % v případě obcí.

Pozitivním zjištěním je, že oblast školství patří k velmi oblíbenému způsobu realizace partnerských aktivit. Jedná se především o výměny a setkání žáků, studentů a učitelů, a tedy zapojení mladé generace do mezinárodních projektů, které posilují jak jejich jazykové schopnosti, tak jejich otevřenost k jiným kulturám. Obce a města také velmi často spolupracují v oblasti cestovního ruchu, ve které vidí možnost svého zviditelnění v zahraničí a také zvýšení přílivu zahraničních

turistů do svých regionů a v konečném důsledku posílení svého ekonomického rozvoje.

V souvislosti s preferovanými oblastmi spolupráce se vymezily cílové skupiny, na které je mezinárodní spolupráce zaměřena. Z průzkumu vyplynulo, že do těchto aktivit je zapojena široká škála účastníků. Nejvíce se na mezinárodní spolupráci podílejí zástupci zájmových sdružení a spolků (sportovních, kulturních apod.) a nestátních neziskových organizací, dále jsou to volení zástupci obcí a velmi pozitivním zjištěním je vysoké zapojení mládeže a škol (přes 20 %). I ostatní skupiny občanů mají významné místo v partnerské spolupráci, ať už to je veřejnost, odborníci z různých oblastí, podnikatelé, úředníci a pracovníci organizací různého zaměření. Díky aktivní účasti různých skupin občanů jsou navazovány trvalé přátelské i profesní vazby mezi občany, organizacemi, úřady, školami apod., které tvoří základ pro hlubší, tematickou spolupráci.

Analýza potvrdila, že partnerství měst vytváří jedinečný prostor pro výměnu zkušeností mezi partnery a učení se jeden od druhého ve všech oblastech, kde spolupráce probíhá. Je to jedinečná možnost pro obohacení všech zapojených účastníků na základě profesních i osobních vztahů, které pak následně mají pozitivní vliv na kvalitu výkonu správy v obci. Města i obce shodně identifikovaly i další přínos, kterým je zpestření společenského dění v obci, jež má velký význam pro budování komunitního života a také pro větší zapojení občanů do fungování obce. Neméně důležitým přínosem partnerské spolupráce je rovněž možnost zviditelnění obcí a měst jak doma, tak v zahraničí – tedy určitá forma městského (obecního) marketingu.

Posledním zjištěním, u kterého je třeba se zastavit, je financování mezinárodní spolupráce měst a obcí. Více

než v 50 % případů města a obce financují mezinárodní spolupráci z vlastních rozpočtů, přičemž právě nedostatek zdrojů je také označován jako největší překážka mezinárodní spolupráce. Z toho vyplývá, že města i obce potřebují zajistit financování z externích, veřejných zdrojů. Otázkou pro další a hlubší výzkum zůstává, zda města a obce o dalších zdrojích vědí, zda je umí využívat či zda je vůbec dostatek vhodně nastavených programů na podporu mezinárodní a partnerské spolupráce měst a obcí. Z tohoto výzkumu však vyplynulo jednoznačné zjištění, že administrativní náročnost a složitost většiny grantových programů je neúměrná a většina měst a obcí nemá dostatečné administrativní a personální kapacity na monitoring grantových příležitostí, vypracování žádostí a na následné řízení projektu.

Závěrem můžeme konstatovat, že partnerská a mezinárodní spolupráce měst a obcí je důležitou a široce využívanou aktivitou českých samospráv, do které je zapojeno více než 80 % českých měst a u obcí má jejich zapojení významně vzrůstající tendenci. Výměna zkušeností v různých oblastech a navazování kontaktů na osobní i profesní bázi podporuje společenský, kulturní i ekonomický rozvoj českých samospráv. Partnerství měst a obcí pomáhá budovat občanskou soudržnost na komunální úrovni a je důležitým nástrojem pro aktivní angažovanost občanů do místního veřej-

ného života. Díky mezinárodní dimenzi aktivit je posilováno porozumění a spolupráce mezi občany a městy evropských i mimoevropských zemí.

Pro Svaz měst a obcí ČR jsou výstupy této analýzy cenným zdrojem informací, ze kterého bude vycházet při své další činnosti a především při zlepšení služeb zaměřených na podporu zapojení měst a obcí do partnerské, ale i ostatní mezinárodní spolupráce. Tuto podporu by Svaz chtěl zaměřit na několik oblastí, které jsme identifikovali jako důležité na základě dat a podnětů obcí zapojených do tohoto výzkumu. Své aktivity, ať už informačního nebo vzdělávacího charakteru, bychom tedy chtěli více směřovat k informování o možnostech financování mezinárodní spolupráce měst a sdílení zkušeností a dobrých příkladů mezi obcemi. Další oblastí, která si zaslouží větší pozornost, je podpora spolupráce s městy v zemích, s nimiž není spolupráce ze strany českých obcí v takové míře vyhledávána, a podpora spolupráce s charakterem rozvojové pomoci. Chceme ukázat, že i tato spolupráce může být pro česká města a obce zajímavá a přínosná. Velký potenciál, který stojí za to více využívat, má spolupráce v oblastech směřujících ke zkvalitnění správy a rozvoje obcí jakožto přirozených společenských, kulturních a ekonomických center – sídel pro kvalitní život svých obyvatel.

Bohumín – Krzyżanowice (Polsko)

Řeky rozdělují, řeky spojují – vybudování nástupních míst na Odře a Olši

Termín realizace: 6/2010 – 10/2011

O městě: Město Bohumín leží v Moravskoslezském kraji na soutoku řek Odry a Olše. Žije v něm 22 000 obyvatel.

Partnerská města: Prudnik (Polsko, 2000), Gorzyce (Polsko, 2007), Racibórz (Polsko, 2009), Krzyżanowice (Polsko, 2010)

Popis projektu

Město Bohumín a polská obec Krzyżanowice dlouhodobě spolupracují v oblasti cestovního ruchu a podpory kulturních a sportovních akcí. Projekt navazuje na studii proveditelnosti „Slezské Benátky – lodí nebo raftem po řece Olši“. Nápad vybudovat nástupní místa vznikl i v souvislosti s tradiční vodáckou akcí s třináctiletou historií, tzv. Plavidlo (Pływadlo), do které se Bohumín v roce 2012 zapojí již posedmé. Cílem byla propagace přírodní památky Hraniční meandry Odry.

Město Bohumín, obec Krzyżanowice a občanské sdružení Poseidon (Dolní Lutyně – Věřňovice) nechaly zpracovat projektovou dokumentaci pro vybudování pěti nástupních míst pro vodáky, tři na české a dvě na polské straně. Zrealizovaný projekt řeší úsek Věřňovice – Kopytov s protažením k soutoku Odry s Olší a v návaznosti také splavný úsek Odry od soutoku s Ostravicí po soutok s Olší a dále do Polska. Svým charakterem se jedná o vodohospodářské stavby – vstupy do řečiště, betonové schody do toku tvořené dvěma schodišťovými rameny, nebo o jednu řadu schodů.

Součástí projektu bylo, kromě nákupu vodáckého vybavení pro již fungující půjčovnu lodí, rovněž organizování rozličných vodáckých akcí jako např. Plavidlo 2010 a 2011 na Olši nebo Uzamykání Hraničních meandrů řeky Odry 2010 a 2011.

Vedoucím partnerem projektu bylo město Bohumín, partnerem pak obec Krzyżanowice. Příprava probíhala ve spolupráci obou partnerů, která byla usnadněna praktickou neexistencí jazykové bariéry. Do projektu se dále zapojilo občanské sdružení Poseidon a také dobrovolní hasiči ze Starého Bohumína. Podání žádosti i samotnou realizaci měli na starost pracovníci městských úřadů v Bohumíně a v Krzyżanowicích. U každého z partnerů působil projektový manažer a za realizaci stavebních částí byla odpovědná osoba na úseku investic. Projekt řídili místostarosta Bohumína a starosta Krzyżanowic.

Hlavní výstupy a přínosy

Vodáckých akcí se zúčastnily stovky lidí. V návaznosti na předchozí vodácký projekt a vznik půjčovny lodí proplulo meandry během realizace projektu 2,5 tis. lidí. V roce 2011 se zvýšil komfort pro nasedání

a vysedání z loďek vybudováním nových nástupních míst, která byla zanesena do mapy města Bohumína jako další turistický prvek. Zároveň je u každého místa dřevěné posezení s informační tabulí, která zájemce informuje o místní fauně a floře – vznikla tak „vodácká stezka“, která má i výukový charakter. Projekt také propagoval zajímavá místa a aktivity v Bohumíně a Krzyżanowicích.

Doporučení pro ostatní

Je třeba nepodcenit riziko nepříznivého počasí a věnovat pozornost přípravě alternativních řešení. Dále je nutné počítat s časovou náročností přípravy projektů, které se realizují na území dvou států. S tím souvisí i oddělení aktivit, které probíhají dle různých právních systémů – jako např. výběrová řízení či stavební části projektu. Je lepší tyto aktivity raději nepropojovat a realizovat u každého partnera zvlášť. Naopak při organizaci akcí pro veřejnost a při výrobě propagačních předmětů je vhodné spolupracovat co nejvíce.

Zdroj financování a přibližný rozpočet projektu

Zdrojem financování byl Operační program Přeshraniční spolupráce. Celkový rozpočet byl 150 tisíc eur pro město Bohumín a 91 tisíc eur pro Krzyżanowice.

Internetová stránka projektu:

<http://www.mesto-bohumin.cz/cz/o-meste/preshranicni-spoluprace/8570-reky-rozdeluji-reky-spojiji-vybudovani-nastupnich-mist-pro-vodaky-na-odre-a-olsi.html>

Kontaktní osoba:

Ing. Věra Vzatková (vzatkova.vera@mubo.cz)

Brno – Rennes (Francie)

Projekt MINIWASTE

Termín realizace: 1/2010 – 12/2012

O městě: Statutární město Brno je centrem Jihomoravského kraje a druhým největším městem v České republice. V současnosti v něm žije téměř 400 000 obyvatel.

Partnerská města: Rennes (Francie, 1965), Poznaň (Polsko, 1966), Voroněž (Rusko, 1967), Lipsko (Německo, 1973), Stuttgart (Německo, 1989), St. Pölten (Rakousko, 1991), Dallas (Spojené státy, 1991), Utrecht (Nizozemsko, 1993), Kaunas (Litva, 1994), Vídeň (Rakousko, 1998), Leeds (Velká Británie, 2003), Moskva (Rusko, 2006), Charkov (Ukrajina, 2008), Bratislava (Slovensko, 2012)

Popis projektu

Projekt vznikl na základě úzké spolupráce s partnerským městem Rennes. Společným cílem obou měst bylo snížit objem celkového komunálního odpadu a posílit udržitelné nakládání s biologicky rozložitelným odpadem u jeho producentů – občanů a institucí. S tímto cílem bylo vytvořeno projektové konsorcium, do něhož se kromě Brna a Rennes zapojila bretaňská pobočka výzkumného institutu Irstea, společnost LIPOR nakládající s odpadem v oblasti Porta v Portugalsku a evropská síť ACR+ sídlící v Belgii.

V Brně byla pro pilotní projekt v oblasti kompostování vybrána městská část Žebětín z důvodu charakteru zástavby (především rodinné domy) a na základě dobré spolupráce s občany i politickým vedením městské části. Hlavní aktivity projektu v Brně jsou:

- tvorba plánu snižování biologicky rozložitelného odpadu,
- osvětové akce pro veřejnost (informační stánky, akce pro školy, tvorba dotazníku, letáků a příruček pro občany Žebětína),
- tvorba demonstračních míst (na sběrných střediscích),
- nákup a distribuce kompostérů,
- analýzy komunálního odpadu,
- organizace kurzů vaření s cílem zamezit plýtvání potravinami.

Projekt byl připraven společně všemi projektovými partnery. Za město Brno se na realizaci projektu podílí Odbor životního prostředí a Oddělení implementace evropských fondů. Koordinaci a řízení projektu zajišťuje Odbor zahraničních vztahů Magistrátu města Brna. Projekt MINIWASTE je určen občanům města, kteří v jeho rámci mohou získat zdarma kompostér a informace o správném kompostování, ekologickém vaření a snižování objemu bioodpadu ve svých popelnících. Město Brno, které nakládá s odpady od občanů, očekává

od projektu snížení objemu bioodpadu, který skončí ve spalovně.

Hlavní výstupy a přínosy

Hlavním výstupem a přínosem projektu je snížení množství biologicky rozložitelného odpadu ve směsném komunálním odpadu a zároveň snížení nákladů na jeho odstranění. Dalším přínosem je ověření postupů a metod realizace pilotního projektu v menším rozsahu s možností budoucího využití na větším území města, případně v jiných částech města.

Dalším významným přínosem projektu je zvýšení povědomí občanů o ochraně životního prostředí, zejména významu třídění odpadu a jeho využití. Již v současnosti jsou připravovány podklady k pokračování projektu, a to podporou individuálního kompostování na území města Brna.

Doporučení pro ostatní

Pro oblast zapojení veřejnosti do projektových aktivit je klíčová komunikace s občany, osvětová činnost a kampaně na podporu projektu. Dalším neméně důležitým prvkem pro realizaci projektu je politická podpora myšlenky projektu, jakož i zajištění dobrého řízení projektu na místní úrovni a směrem k vedoucímu partnerovi.

Zdroj financování a přibližný rozpočet projektu

Program EK LIFE+, celkový rozpočet projektu pro město Brno je 124 100 eur, přičemž příspěvek Evropské komise činí 60 800 eur.

Internetové stránky projektu:

www.miniwaste.cz, www.miniwaste.eu

Kontaktní osoby:

Mgr. Jana Válková (valkova.jana@brno.cz)

Laurence Galon (l.galon@agglo-rennesmetropole.fr)

Bystré – 11 evropských obcí

Kultura evropského venkova

Termín realizace: 1999 – doposud

O městě: Město Bystré leží v Pardubickém kraji v krásné krajině Svratecké hornatiny. Žije v něm přibližně 1620 obyvatel a jeho historie sahá do roku 1012, kdy se o něm objevuje první zmínka.

Partnerské obce: Tommerup (Dánsko), Wijk aan Zee (Nizozemsko), Mellionec (Francie), Pergine Valdarno (Itálie), Aldeburgh (Velká Británie), Paxos (Řecko), Killin-gi Nömme (Estonsko), Ströbeck (Německo), Palkonya (Maďarsko), Porrúa (Španělsko) – všechny 1999, Kirchheim (Rakousko, 2003)

Popis projektu

Hlavní iniciativa přišla v roce 1998 z nizozemské obce Wijk aan Zee od jejího představitele a zakladatele projektu Berta Kisjese, který oslovil deset evropských obcí s nabídkou na spolupráci v projektu Kultura evropského venkova. Rok 1999 vyvrcholil společnou schůzkou starostů všech jedenácti vesnic ve Wijk aan Zee a zformulováním společné Charty vesnic. Město Bystré bylo mezi prvními, které se přidalo k zakladatelům a organizátorům projektu.

Projekt má formu nejrůznějších aktivit v průběhu celého roku, do kterých se zapojují zástupci všech dvanácti vesnic. Součástí projektu je vždy jarní konference starostů na téma, které vyhlásí hostitelská země. Dále projekt pokračuje setkáním mladých v Youth campu. Youth campu se účastní většinou 5 až 6 mladých lidí z každé země. Dále následuje Festival evropské kultury,

ktej je zpravidla třídení a účastní se ho z každé země 30–40 zástupců. Následuje podzimní konference starostů, která zhodnotí počínání roku minulého a naplánuje rok další.

Hlavními tématy projektu jsou podpora vesnic a jejich rozvoj, zachování tradic, výměna zkušeností, udržení mladých lidí ve vesnici apod. Setkání jsou každý rok pořádána v jiné zemi, čímž dochází k možnosti vycestovat, porovnat a získat zkušenosti ze zahraničí.

Město Bystré bylo nositelem aktivit v roce 2001. V obci proběhla úvodní a závěrečná konference starostů na téma možnosti udržitelného života na venkově a rozvoj a přínos projektu Cultural Village. Dále byl zorganizován výměnný pobyt mládeže, kterého se zúčastnilo 52 mladých lidí z 11 zemí Evropy. Vyvrcholením aktivit byl Festival evropské kultury, který navštívilo 478 účastníků z partnerských obcí. Zapojilo se rovněž přibližně 1000 místních občanů z mikroregionu Svratecko-křetínský trojúhelník, kterého je Bystré součástí. Bystré bude hlavním organizátorem akcí opět v roce 2012.

Tak rozsáhlá spolupráce 12 evropských obcí vyžaduje velmi dobré organizační zázemí. Za účelem plánování a přípravy jednotlivých aktivit je zřízen organizační výbor, tzv. Task Force, který se schází zpravidla dvakrát ročně vždy u některého z partnerů. Každá obec je zastoupena jedním voleným zástupcem a dalšími zástupci obce, kteří tematicky odpovídají za připravované aktivity. Task Force řeší jak otázky krátkodobého programu na období dvou let, tak dlouhodobého směřování spolupráce ve výhledu deseti let. Setkání pracovní skupiny Task Force, která jsou zpravidla třídní, se zaměřují i na další tematické oblasti týkající se života a postavení venkova, jeho rozvoje a identity. Tato témata jsou diskutována formou prezentací, diskusí a seminářů.

Celý projekt je určen pro všechny věkové kategorie široké občanské veřejnosti jednotlivých partnerských obcí a je otevřen i pro další partnery, kteří se účastní řady projektových aktivit.

Hlavní výstupy a přínosy

Hlavním smyslem a cílem projektu je, aby si společnost a představitelé národních a evropských vlád a struktur uvědomili, že venkov a vesnice jsou pro národní i evropskou identitu velmi důležité. Venkov je producent a výrobce podstaty života, tedy v důležitosti na samém počátku existenčního řetězce lidstva. Zemědělství, krajinotvorba, relaxace a příroda sama jsou bez venkova nemyslitelné. Věříme, že venkov může mít obrovský vliv na úspěšnou budoucnost Evropy a že k tomu má dostat co největší příležitost a podporu. Je nutné upozornovat, že na venkově žije více než polovina obyvatel a města se bez venkova neobejdou. Identita venkova, který je nositelem tradic, historie a odkazu předků, je z pohledu lidství nenahraditelná.

Doporučení pro ostatní

Doporučení pro obce, které uvažují nějaký obdobný partnerský projekt zahájit, je jednoduché. Je nezbytné vytyčit si cíle, které by měl projekt naplňovat, vybrat partnera ke spolupráci, kterého nějakým způsobem již znáte, který má obdobnou velikost a něco, co vás bude spojovat (historii, kulturu, zájmy, problémy, cíle atd.). Jedna věc je ale zřejmá, bez nadšení, nasazení, cílevědomosti, houževnatosti a dobrovolnictví to nejde.

Zdroj financování a přibližný rozpočet projektu

Jedním z nejdůležitějších a nejvíce využívaných programů je komunitární program Evropa pro občany. Rozpočet festivalu uskutečněného v Bystrém v roce 2001 byl více než 1,5 mil. Kč.

Internetová stránka projektu:

www.cultural-village.com

Kontaktní osoby:

Ing. Miloslav Sejkora, starosta (starosta@bystre.cz)
Bc. Pavlína Kopecká (infocentrum@bystre.cz)

Čermná nad Orlicí – Kruščica – Češko Selo (Srbsko)

Rozvojová spolupráce se srbskými partnerskými obcemi

Termín realizace: 2004 – doposud

O obci: Obec Čermná nad Orlicí se nachází v okrese Rychnov nad Kněžnou v Královéhradeckém kraji. Rozkládá se po obou březích Tiché Orlice a žije v ní přibližně 1000 obyvatel.

Partnerské obce: Češko Selo (Srbsko, 2004), Kruščica (Srbsko, 2004), Spišské Tomášovce (Slovensko, 2009)

Popis projektu

Myšlenka dlouhodobé rozvojové spolupráce vznikla při podpisu smlouvy o spolupráci mezi Stálou konferencí měst a obcí Srbska a Svazem měst a obcí ČR v roce 2002. V témže roce byly navázány kontakty mezi obcí Čermná nad Orlicí, obcí Kruščica a Češko Selo, které byly stvrzeny v roce 2004 podepsáním Deklarace o vzájemné spolupráci na velvyslanectví v Bělehradě. Jedním z důvodů navázání spolupráce s těmito obcemi byla místní početná česká menšina.

Spolupráce se zaměřuje na několik oblastí: školství a tělovýchova, veřejná správa, zdravotnictví, humanitární pomoc, hospodářství a kultura. Na konkrétních aktivitách se podílí jak obec Čermná nad Orlicí, tak Královéhradecký kraj, který například přispěl na opravu školy v Kruščici nebo na nákup strojů pro péči o veřejnou zeleň v téže obci.

Obec Čermná nad Orlicí finančně přispěla na rekonstrukci Obecního úřadu v obci Češko Selo, dále na re-

konstrukci bývalé školy na muzeum a ubytovnu. Dalším společným projektem byla rekonstrukce fotbalového hřiště, kde bylo zbudováno veřejné osvětlení a jehož část byla přebudována na dětské hřiště. Obec Čermná nad Orlicí také pomáhala s vybudováním infrastruktury (internet a telefon) v obci Češko Selo a společně s českým velvyslanectvím v Srbsku podporuje zavedení obecního vodovodu v obci.

Partnerské obce organizují pravidelná setkání, při kterých dochází k výměně zkušeností s řízením a fungováním obcí a k plánování společných akcí. Spolupráce se také rozvíjí v kulturní oblasti, konkrétně při vzájemných návštěvách, koncertech a vystoupeních folklorních souborů. Každoročně se také děti z obou srbských obcí pravidelně účastní letního tábora, který v Čermné nad Orlicí organizuje hnutí Brontosaurus.

Jednotlivé aktivity v rámci spolupráce řídí starosta obce Čermná nad Orlicí a předsedové obcí Kruščica a Češko Selo.

Hlavní výstupy a přínosy

Hlavním významem spolupráce je pomoc, kterou obec Čermná nad Orlicí přispívá svým srbským partnerům

při transformaci a demokratických reformách. Jedná se především o pomoc ve smyslu sdílení dobrých i špatných zkušeností z České republiky, ale také v oblasti drobné investiční pomoci. Účelem však není vnucovat partnerům naše poznatky a výsledky transformace z České republiky – výměna zkušeností probíhá na dobrovolném základě a nabízí možnost inspirace. Díky této spolupráci jsou obce Češko Selo a Kruščica o krok vpředu před ostatními obcemi v srbském regionu.

Velký přínos spočívá i ve vnímání této spolupráce občany všech partnerských obcí, mezi kterými panují vřelé vztahy, a občané v Čermné nad Orlicí vnímají užitečnost a potřebnost pomoci svým krajanům v Srbsku.

Doporučení pro ostatní

Deklarace o vzájemné spolupráci byla podepsána v duchu oboustranné a skutečné pomoci, nikoli pouze na bázi formální spolupráce. Není správné očekávat od spolupráce pouze finanční či jiný efekt pro svou obec. Dobrá spolupráce by měla obsahovat i rys vzájemné solidarity, která umožní navzájem si pomoci v případě

nouze. Obce by měly myslet na naplnění obsahu deklarované spolupráce a její uvedení v život.

Zdroj financování a přibližný rozpočet projektu

Aktivity v rámci spolupráce jsou financovány obcí Čermná nad Orlicí – 300 000 Kč a Královéhradeckým krajem – 200 000 Kč.

Kontaktní osoba:

Josef Bezdíček, starosta (obec.cermna@tiscali.cz)

Havířov – Jastrzębie-Zdrój (Polsko)

Česko-polská odborná setkání

Termín realizace: 1/2011 – 9/2011

O městě: Havířov je statutární město nacházející se v regionu Těšínské Slezsko a spadající do Moravskoslezského kraje. Žije v něm téměř 80 000 obyvatel.

Partnerská města: Jastrzębie-Zdrój (Polsko, 1990), Harlow (Velká Británie, 1990), Mažeikiai (Litva, 1995), Collegno (Itálie, 1998), Omiš (Chorvatsko, 2004), Paide (Estonsko, 2005), Turčianské Teplice (Slovensko, 2009)

Popis projektu

Nápad zorganizovat odborná setkání vznikl na základě dosavadní spolupráce měst Jastrzębie-Zdrój a Karviné v době realizace projektu „Setkejme se na druhé straně hranice“. Během pracovních setkání primátora města Havířova a prezidenta města Jastrzębie-Zdrój vznikla myšlenka na vytvoření platformy pro navázání a upevnění spolupráce nestátních neziskových organizací, městských orgánů, obchodních institucí a územních samosprávných celků ze všech tří měst.

Projekt byl zaměřen především na výměnu zkušeností a přenos dobré praxe. V jeho průběhu byla zorganizována tři odborná setkání v oblasti kultury, vzdělání, sportu, turistiky a rekreace, ekonomiky a podnikání a bezpečnosti. Setkání postupně proběhla ve všech zúčastněných městech – odborné setkání „Kultura, vzdělání, sport, turistika a rekreace“ ve městě Jastrzębie-Zdrój, odborné setkání „Ekonomika a podnikání“ ve městě Karviná a odborné setkání „Bezpečnost veřejnosti“ ve městě Havířov. V průběhu těchto setkání

se diskutovalo o možnostech financování projektů ve výše jmenovaných oblastech z Operačního programu Přeshraniční spolupráce Česká republika – Polsko. Zúčastněná města a organizace navázaly vzájemné kontakty a diskutovaly o možnostech budoucí spolupráce a potenciálních společných projektech.

Shrnutím uvedených tří tematických setkání byla závěrečná konference, která se konala v polské Wisle. Kromě zhodnocení průběhu projektu byly rovněž navrženy směry pro budoucí společné aktivity a proběhlo školení pro přípravu a realizaci přeshraničních projektů.

Organizačně měli projekt na starost pracovníci Městského úřadu Jastrzębie-Zdrój ve spolupráci s určenými pracovníky Magistrátu města Karviná a Havířov a Sdružení rozvoje a regionální spolupráce „Olza“ v Těšíně.

Hlavní výstupy a přínosy

Projekt byl hodnocen jako velice přínosný pro všechny zúčastněné strany. Účastníci projektu navázali na odborných setkáních kontakty s partnery, se kterými si nejen vyměňují prospěšné informace, ale snaží se najít další možnosti v rozvíjení spolupráce v rámci regionu

Těšínského Slezska a vytváření podmínek pro místní a regionální rozvoj.

Hmatatelným výstupem projektu bylo vydání publikace, která mimo jiné obsahuje osvědčené postupy při realizaci přeshraničních projektů, základní informace o zdrojích financování těchto projektů a analýzu překážek a příležitostí pro rozvoj partnerské spolupráce.

Na základě předchozích setkávání se v současné době připravuje projekt „Aktivní sousedství – činnosti aktivizující spolupráci tří partnerských měst“, který připravuje město Jastrzębie-Zdrój a projekt „Stálá hornická expozice“, který připravuje město Havířov (partner Miejski Ośrodek Kultury Jastrzębie-Zdrój).

Zdroj financování a přibližný rozpočet projektu

Projekt byl spolufinancován z Fondu mikroprojektů euroregionu Těšínské Slezsko – Śląsk Cieszyński, Operačního programu Přeshraniční spolupráce Česká republika – Polská republika 2007–2013. Celkové náklady projektu: 21 804,96 eur. Výše dotace: 16 395,61 eur

(příspěvek z ERDF) – dotaci obdrželo město Jastrzębie-Zdrój jako vedoucí partner projektu.

Internetová stránka projektu:

www.karvina.cz/portal/page/portal/uvodni_stranka/projekty/projekty_EU/polsko-czeskie_spotkania_branzowe

Kontaktní osoba:

Mgr. Dagmar Mertová
(mertova.dagmar@havirov-city.cz)

Cheb – Marktredwitz (Spolková republika Německo)

Krajinná výstava bez hranic

Termín realizace: 2006

O městě: Město Cheb leží na západě Čech v Karlovarském kraji na řece Ohři. První dochovaná zmínka o Chebu pochází z roku 1061. V současné době v něm žije přes 33 000 obyvatel.

Partnerská města: Hof (Německo, od roku 2004 dosud), Nižní Tagil (Rusko, od roku 1990 dosud), Rheden (Nizozemsko, od roku 1990 dosud)

Spřátelená města, s nimiž město spolupracuje: Marktredwitz (Německo, od roku 1989 dosud), Waldsassen (Německo, od roku 1989 dosud), Wendlingen (Německo, od roku 1990 dosud), Tirschenreuth (Německo, od roku 2005 dosud)

Popis projektu

Krajinná výstava je svým původním zaměřením ukázkou zahradního umění a krajinotvorby. V Německu mají podobné výstavy dlouhou tradici a v roce 2006 bylo její pořádání přiděleno městu Marktredwitz. Na základě této nominace oslovil Marktredwitz město Cheb, aby se pokusilo uskutečnit vůbec poprvé podobný projekt na české straně.

Projekt měl dvě hlavní fáze. V první fázi proběhla rozsáhlá sanace a terénní úpravy chebského podhradí a přilehlých ploch včetně přeměny Císařské louky na centrální výstavní plochu. V minulých letech byla tato příměstská lokalita opomíjena a obyvateli města využívána spíše jako průchozí území. Přitom v sobě skrývala

potenciál pro rekreaci a turistické využití, které mohlo částečně vycházet a navazovat na dřívější uspořádání Poohří. Druhou fází byla časově omezená výstava představující různé způsoby úprav veřejného prostoru (záhony, land art – zahradní umění), kterou doprovázelo množství doplňkových akcí (semináře, divadelní představení, workshopy).

Nositelem projektu bylo město Cheb. Na projektu se dále podílely kulturní organizace (Západočeské divadlo v Chebu, Galerie 4 – galerie fotografie), odborné zahradnické firmy a mediální partneři.

Zajímavým rozměrem bylo rovněž zapojení lidí bez domova do projektu. Diecézní charita Plzeň – noclehárna Betlém umožnila svým klientům zapojit se do provozních prací, které se týkaly nejprve přípravných prací (nátěry, prořezávky apod.) a v průběhu výstavy pak úklidu areálu a obsluhy záchranného parkoviště.

Hlavní výstupy a přínosy

Po skončení výstavy vznikla na výše popsaném území atraktivní zóna pro aktivní trávení volného času

v přírodě nedaleko středu města. Výstava také nastartovala obnovu dalších částí Poohří. Došlo k úpravám ploch o rozloze přibližně 13 ha, plochy s rekreační funkcí, které jsou určeny pro volnočasové aktivity. V roce 2013 bude navazovat další etapa krajinné výstavy a bude revitalizován levý břeh řeky Ohře.

Doporučení pro ostatní

Pro úspěšné zvládnutí projektu je třeba mít dobrého a zkušeného projektového manažera, politickou podporu a spolehlivého partnera/y projektu. Je nutné nepodcenit přípravu projektu (definice cílů, termínů, zdrojů a nákladů) a zajistit si dobrý tým pro realizaci projektu.

Zdroj financování a přibližný rozpočet projektu

Celkový rozpočet byl cca 266 mil. Kč. Projekt byl financován z rozpočtu města, dalších českých veřejných zdrojů a z Evropské unie.

Internetová stránka projektu:

www.krajinnavystava06.cz

Kontaktní osoba:

Ing. Michal Pospíšil, místostarosta (pospasil@cheb.cz)

Jirkov – Brand-Erbisdorf (Spolková republika Německo)

Jirkovský charitativní advent

Termín realizace: každoročně od roku 2007

O městě: Město Jirkov leží v Ústeckém kraji na úpatí Krušných hor. Žije v něm přibližně 20 000 obyvatel.

Partnerské město: Brand-Erbisdorf (Německo, 2002)

Popis projektu

Jirkov již několik let usiluje o to, aby mezi jeho občany a občany partnerského města Brand-Erbisdorf vznikaly přátelské vztahy, které se budou neustále rozvíjet. A to nejen na úrovni setkávání zastupitelů, ale zvláště pak konáním různých společných akcí, ať už kulturních či sportovních, za účasti občanů měst a především dětí ze základních škol.

Žáci jirkovské základní školy (ZŠ Krušnohorská 1675) již absolvovali několik společných projektů s žáky ze škol v Brand-Erbisdorfu, při kterých navázali opravdová přátelství. Děti si dopisují, a některé se dokonce i navštěvují. Snahou města je zachování této spolupráce a její další pokračování v příštích letech.

Představovaný projekt se zaměřuje na vzájemné adventní návštěvy. Nejprve pořádá Jirkov zájezd do Brand-Erbisdorfu, kde se čeští žáci seznámí s adventními tradicemi v Německu. Součástí programu je slavnostní krájení vánoční štol, doprovázené kulturním programem, na kterém se čeští žáci podílejí. Poté probíhají adventní oslavy v Jirkově, během kterých žáci jirkovských škol, Dům dětí a mládeže Paraplíčko, Základní umělecká škola a Městský ústav sociálních služeb pro-

dávají své výrobky. Výtěžek z prodejní akce směřuje na charitativní účely konkrétním organizacím, například chomutovskému dětskému nadačnímu fondu „Zdraví dětem“ nebo sdružení Prohandicap. Oslavy jsou zakončeny přehlídkou vystoupení žáků jirkovských škol a škol z Brand-Erbisdorfu za přítomnosti starostů obou partnerských měst.

Projekt připravoval a řídil organizační tým, který tvořili zástupci ze ZŠ Krušnohorská 1675 a Kulturního, vzdělávacího a informačního zařízení Jirkov.

Hlavní výstupy a přínosy

Jirkovský charitativní advent se stal již tradicí (v roce 2011 se konal popáté) a každý rok byl obohacen nějakou novinkou (vánočkovým průvodem, perníčkovým průvodem, vánočními dílnami aj.). Největším přínosem je charitativní zaměření adventu, do kterého jsou zapojena na základě spolupráce všechna školská

zařízení společně s Městským ústavem sociálních služeb. Během akce jsou připomínány tradice adventu jak na české, tak na německé straně Krušných hor a navazují se nová přátelství mezi občany partnerských měst.

Doporučení pro ostatní

Je dobré si vše pečlivě naplánovat, včas zajistit finanční prostředky a mít jednu zodpovědnou osobu, která vše koordinuje ve spolupráci se spolehlivým organizačním týmem.

Zdroj financování a přibližný rozpočet projektu

Projekt je financován z více zdrojů – z městského rozpočtu, sponzorskými dary a z evropských dotací. Rozpočet se během pěti let konání adventu pohyboval v rozmezí od 50 000 do 300 000 Kč.

Kontaktní osoby:

Mgr. Martin Reihs (reditel@4zsjirkov.cz)

Mgr. Eva Vokurková (evavokurkova@seznam.cz)

Kamenický Šenov – Rheinbach (Spolková republika Německo)

Setkání měst a občanů

Termín realizace: od roku 2004

O městě: Město Kamenický Šenov se nachází na severu Čech v Libereckém kraji. Leží na hranici dvou krajinných celků – Českého středohoří a Lužických hor – a žije v něm přes 4000 obyvatel.

Partnerská města: Rheinbach (Německo, 2002)

Spřátelená města, s nimiž město spolupracuje: Weisswasser (Německo, 2004), Frauenau (Německo, 2008), Zwiesel (Německo, 2008)

Popis projektu

Partnerství obou měst má své kořeny již v poválečné historii, kdy němečtí obyvatelé, vysídlení z pohraničního městečka Kamenický Šenov, našli svůj nový domov právě v Rheinbachu. Po pádu železné opony byly navázány první kontakty, které pokračovaly navázáním spolupráce obou sklářských škol a vyvrcholily uzavřením partnerství obou měst v roce 2002. Roku 2003 došlo v Kamenickém Šenově k založení Sdružení přátel Rheinbachu a začalo období intenzivní spolupráce.

Jedním z prvních společných projektů bylo setkání občanů z Rheinbachu a Kamenického Šenova v roce 2004, kteří společně absolvovali seminář o možnostech spolupráce, spolkové činnosti a dobrovolnictví. Účastníci navštívili saský Lückendorf, kde se inspirovali na příkladu přeshraniční spolupráce s městem Jablonné v Podještědí. V rámci projektu proběhlo dotazníkové šetření mezi šenovskými občany na téma „Jak

se žije v Kamenickém Šenově“. Cílem průzkumu bylo zjistit, jak občané vnímají své město, co jim zde chybí, na co jsou hrdí, jak se staví k dobrovolnictví, spolkové činnosti a mezinárodní spolupráci.

Setkání připravilo a řídilo Sdružení přátel Rheinbachu, do projektu se zapojilo Sdružení přátel a partnerů Kamenického Šenova a okolí a města Kamenický Šenov a Rheinbach.

Hlavní výstupy a přínosy

Hlavním přínosem bylo položení pevných základů k další spolupráci, která trvá ve své intenzitě dodnes. Z navazujících aktivit lze jmenovat podobný seminář, který se konal v Rheinbachu (2005), a výstavu o historii Kamenického Šenova v Rheinbachu (2006).

Dalším významným přínosem byl vznik občanského sdružení „Sonow“, které se dodnes stará především o starý hřbitov sklářů a obchodníků v Kamenickém Šenově. Tento hřbitov byl dlouho zanedbaný, dnes je jedním z turisticky vyhledávaných míst ve městě.

Doporučení pro ostatní

Nejdůležitější je dobře plánovat a komunikovat. Je třeba mluvit o všech problémech, které organizátory napadnou. Stále jsou mezi lidmi, městy a státy kulturní rozdíly a to, co si myslíme, že je automatické, nemusí být automatické pro druhého. Dodnes překonáváme rozdíly především ve finančním zajištění našich akcí, protože jsou mezi námi velké rozdíly právě ve finančních možnostech, a to jak spolků, tak samotných účastníků projektů. Jediným nástrojem, jak se s tím vyrovnat, je o tom otevřeně mluvit.

Dále je dobré do projektu zahrnout nejenom oficiální program, ale i nějaké aktivity pro uvolnění a sblížení na neformální úrovni, např. sportovní utkání, společný výlet, zážitek či společné řešení problému. Dříve byly projekty realizovány jednostranně, ale od roku 2009 je řešíme společně, i když je žadatelem jen jedna strana. Je to tak lepší z důvodu sdílení informací i povinností. Díky tomu se partnerství obou měst odehrává také na osobní úrovni a vzniklá přátelství jsou naprosto nezávislá na politické a finanční situaci měst.

Zdroj financování a přibližný rozpočet projektu

Celkové náklady setkání činily 162 000 Kč bez dopravy a projekt byl podpořen příspěvkem nadace Roberta Bosche ve výši 126 000 Kč. Organizace projektu, tlumo-

čení a částečně i ubytování pro německé účastníky bylo zajištěno dobrovolnicky. Němečtí účastníci si hradili dopravu, a pokud nevyužili ubytování v rodinách, pak i ubytování.

Internetové stránky projektu:

www.partnerschaft-steinschoenau.de
www.pratelerheinbachu.estranky.cz
www.sonow.cz

Kontaktní osoba:

Kateřina Ditterová (kultura@kamenicky-senov.cz)

Most – Bydgoszcz (Polsko)

Projekt COBRAMAN

Termín realizace: 12/2008 – 5/2012

O městě: Most je statutární město nacházející se v Ústeckém kraji. S počtem obyvatel 67 000 je 14. největším městem v České republice.

Partnerská města: Marienberg (Německo, 1992), Mepel (Nizozemsko, 1999), Bydgoszcz (Polsko, 2009), Freiberg (Německo, 2011)

Popis projektu

COBRAMAN je mezinárodní projekt realizovaný v rámci programu Nadnárodní spolupráce Central Europe. Vedoucím partnerem projektu je partnerské město Bydgoszcz a kromě města Most se na projektu podílí ještě Ústí nad Labem, italské město Ferrara, německý Stuttgart a slovinský Kranj.

Hlavním cílem projektu COBRAMAN je nastavení profesionálního řízení procesu obnovy brownfieldů v evropských městech. Vytvořením funkce manažera brownfieldů v organizačním schématu města včetně metodických postupů pro řešení a řízení brownfieldů chce tento projekt přispět k regeneraci v současné době nevyužitých ploch, které jsou postiženy vlivy bývalé průmyslové činnosti.

Město Most jako svoji pilotní lokalitu vybralo rozsáhlé okolí budoucího jezera Most, jakožto lokality zásadním způsobem ovlivněné dřívější důlní činností.

Za Most jsou do projektu zapojeni zaměstnanci odboru rozvoje a dotací a výsledky projektu budou přínosné pro všechny mostecké občany.

Hlavní výstupy a přínosy

V rámci projektu bylo zpracováno několik studií, které by měly poskytnout návod, jak pracovat s brownfieldy ve městě, a to včetně příkladů dobré praxe. Jedná se o sérii studií, které se zabývají problémem brownfieldů z několika úhlů – technickým a urbanistickým řešením území, ekonomickým řízením rozvoje brownfieldů, jejich marketingovou strategií a systémem řízení v rámci rozvoje města. Tyto studie budou v budoucnu sloužit především jako podklad pro plánování procesu obnovy brownfieldů a jejich opětovného navrácení do života.

Zdroj financování a přibližný rozpočet projektu

Projekt je financován z Operačního programu Nadnárodní spolupráce střední Evropa a jeho celkový rozpočet je více než 3,5 mil. eur.

Internetová stránka projektu:

www.cobraman-ce.eu

Kontaktní osoba:

Ing. Kamila Vávrová (kamila.vavrova@mesto-most.cz)

Přerov – Bardejov (Slovensko)

Výměnná stáž pracovníků městských úřadů

Termín realizace: 2008–2009

O městě: Přerov je statutární město ležící v Olomouckém kraji na řece Bečvě. V současnosti v něm žije přes 45 000 obyvatel.

Partnerská města: Cuijk (Nizozemsko, 1993), Kedzierzyn-Kozle (Polsko, 2007), Bardejov (Slovensko, 2008), Ozimek (Polsko, 2010), Ivano-Frankivsk (Ukrajina, 2010)

Popis projektu

V roce 2008 podepsali primátoři měst Bardejov a Přerov smlouvu o partnerství. Tím bylo oficiálně potvrzeno dlouholeté partnerství obou měst, které je podporováno různými aktivitami. Jednou z nich jsou i vzájemné výměny úředníků.

V roce 2009 proběhly dvě výměnné stáže v obou městech, kterých se zúčastnilo přibližně patnáct úředníků.

Tématem výměny zkušeností v Přerově byl daňový systém, strategické plánování, správa majetku města, pracovní a společenský protokol sekretariátu. V Bardejově se stáže zaměřily na finanční management, veřejný pořádek a práce městské policie, nové sociální služby občanům, informační systém a efektivní využívání informačních technologií na úřadech.

Kromě odborného programu měli účastníci také příležitost osobně se seznámit s každodenním chodem úřadů v partnerských městech a čas se našel i na do-

provodný program – prohlídku kulturních památek nebo ochutnávku místních specialit.

Hlavní výstupy a přínosy

Důležitými přínosy projektu bylo seznámení s organizací řízení úřadu, formou členění samosprávy, a s činnostmi organizací zřízených městem Bardejov a se způsoby komunikace mezi zastupiteli a úředníky, včetně informování občanů o jednáních zastupitelstva prostřednictvím kabelové televize.

Hlavním přínosem výměnné stáže však byla možnost navázání spolupráce mezi konkrétními pracovníky úřadu na odborné úrovni a možnost jejího dalšího rozšiřování v budoucnu. Pro další výměnné pobyty v následujících letech však chyběly finanční prostředky.

Zdroj financování a přibližný rozpočet projektu

Částečně z rozpočtu města Bardejov a z rozpočtu města Přerov.

Kontaktní osoba:

Mgr. Vlasta Vičanová (vlasta.vicanova@prerov.eu)

Slavičín – Dubnica nad Váhom – Horné Srnie (Slovensko)

Protipovodňová opatření a varovný systém Říka – Vlára – Váh

Termín realizace: 2008–2010

O městě: Město Slavičín leží ve Zlínském kraji na řece Říce. Je obklopeno Bílými Karpatami a Vizovickými vrchy a žije v něm necelých 7000 obyvatel.

Partnerská města: Uhrovec (Slovensko, 1964), Dubnica nad Váhom (Slovensko, 2007), Horné Srnie (Slovensko, 2007), Nemšová (Slovensko, 2010)

Popis projektu

Město Slavičín leží v povodí řeky Říky, která patří mezi nejvýznamnější přítoky Vlára, na jejímž toku leží obec Horné Srnie a město Dubnica nad Váhom. Geografické a geologické vlastnosti území vytváří při významných srážkových situacích mimořádné události v podobě povodňových průtoků. Myšlenka řešení nedostatečné protipovodňové ochrany a informování občanů v případě zvýšení hladiny toku byla přednesena na společném setkání zástupců měst Dubnica nad Váhom, Slavičín a obce Horné Srnie v roce 2008. Jedním z důvodů byl nedostatečný průtočný profil koryta řeky Říky v intravilánu Slavičina a nevyhovující stav zařízení krizové infrastruktury, vybudovaného v 50. až 70. letech minulého století. Krizová infrastruktura vzhledem k rozvoji obcí – všech partnerů projektu – nepokrývala jejich kompletní území a měla pouze lokální charakter bez provázanosti jednotlivých systémů obcí ležících při řece Říce a Vláře.

V rámci projektu město Slavičín zrekonstruovalo most na ulici Příčná, který nyní splňuje parametry hladiny na

Q_{100} . Ve Slavičíně a jeho místních částech byl instalován varovný systém. Varovné systémy byly taktéž instalovány v partnerském městě Dubnica nad Váhom a v obci Horné Srnie. Došlo tak k vytvoření komplexního systému krizového řízení v rámci toku řek Říka, Vlára a Váh. Instalované moderní systémy dokážou informovat, varovat, poskytovat vyrozumění a oboustranně komunikovat mezi všemi partnery.

U všech partnerů byla subdodavatelsky řešena realizace stavební části a publicita projektu. Město Slavičín navíc řešilo subdodavatelsky zpracování žádosti o dotaci, projektovou dokumentaci, technický dozor investora, autorský dozor investora a geometrické vytyčení sítí. Vlastní zaměstnanci pak zajišťovali výběrová řízení, koordinaci aktivit, zpracování monitorovacích zpráv a žádosti o platbu.

Hlavní výstupy a přínosy

Projekt přináší užitek obyvatelům příhraničního regionu, pro které zajistil zvýšení bezpečnosti života v regionu a snížení rizika nepředvídatelných povodňových

stavů. Místní samosprávy zvýšily účinnost integrovaných záchranných složek v době krizového řízení. Projekt je dále přínosný pro právnické a fyzické osoby, místní podnikatele, jimž zabezpečil snížení finančních ztrát v krizových situacích.

Po zkušenostech z provozu varovného systému instalovaného v rámci první etapy bylo navrženo jeho rozšíření. Proto se partneři z první etapy – město Slavičín a obec Horné Srnie – dohodli na pokračování projektu a připojil se i nový partner, město Nemšová. Druhá etapa projektu Protipovodňová opatření a varovný systém Říka – Vlára – Váh byla realizována v letech 2010–2011. Projekt rozšířil současný systém o další lokality (město Nemšová) ležící v povodí řek Vlára a Říka.

Zdroj financování a přibližný rozpočet projektu

Celkové náklady města Slavičín činily 11 018 000 Kč a celkové náklady pro všechny partnery dosáhly výše

16 887 000 Kč. Zdrojem financování byl Operační program Přeshraniční spolupráce SR – ČR.

Kontaktní osoba:

Ing. Olga Šenkeříková (manager@mesto-slavicin.cz)

Valašská Bystřice – Vavrišovo (Slovensko)

Oživení historických událostí a tradic regionálního významu v obcích Vavrišovo a Valašská Bystřice

Termín realizace: 3/2009 – 8/2010

O obci: Obec Valašská Bystřice se nachází v okrese Vsetín ve Zlínském kraji. Je obklopena Vsetínskými vrchy a žije zde přes 2000 obyvatel.

Partnerská obec: Vavrišovo (Slovensko, 2008)

Popis projektu

Projekt vznikl z aktivity občanských sdružení Valašský sbor portášský v České republice a Hornoliptovský kurucký regiment ze Slovenska. Portáši si vytyčili cíl připomínat jedinečnou a bohatou historii portášského sboru na východní Moravě, kuruci chtěli připomenout téměř zapomenutou poslední bitvu kuruckého povstání proti Habsburkům v roce 1709. Pro spolupráci byly získány i obě obce, kde sdružení sídlila, a projekt vypracovala Liptovská regionální rozvojová agentura. Úlohu vedoucího partnera měla obec Vavrišovo, partnery projektu byla obec Valašská Bystřice a Valašský sbor portášský.

Cílem projektu bylo připomenutí málo známých historických událostí východní Moravy a slovenského Liptova – působení portášského sboru a bitvy u Vavrišova, od které uplynulo 300 let. Projekt obsahoval několik aktivit. Nejnákladnější bylo vybudování muzea kuruckého povstání ve Vavrišovu, kde proběhly dva ročníky rekonstrukce bitvy. Na české straně byl v obci Valašská Bystřice vystavěn venkovní amfiteátr, ve kterém byly zorganizovány Portášské slavnosti. Na obou stranách

proběhly odborné konference historiků a byly vydány sborníky. Slovenský partner vybudoval památník bitvy a na české straně byla umístěna socha portáše a nové informační tabule u hrobů portášských velitelů.

Projekt byl určen pro nejširší veřejnost. Rekonstrukci bitvy u Vavrišova zhlédlo na 8000 diváků, Portášských slavností se zúčastnilo přes 1000 diváků. Obě vybudované stavby slouží nadále svému účelu. V amfiteátru ve Valašské Bystřici se konají kromě slavností další společenské a kulturní akce, jako jsou dožínky, koncerty apod. Projekt řídila prostřednictvím Liptovské regionální rozvojové agentury obec Vavrišovo, agentura zajišťovala veškerou administraci projektu. Každý z partnerů měl navíc vytvořen svůj organizační tým.

Hlavní výstupy a přínosy

Hlavními výstupy projektu jsou obě stavby – muzeum a amfiteátr. Dále byly nově založeny tradice rekonstrukce bitvy u Vavrišova a Portášských slavností, obě akce se pořádají každoročně. Projekt podstatným způsobem podpořil činnost obou občanských sdružení a založil jejich fungující partnerství.

Doporučení pro ostatní

Proces vypracování projektu a jeho schvalování trvalo v tomto případě dlouho a v uplynulém čase se změnily různé možnosti obou občanských sdružení i pravidla využití finančních prostředků, což vyvolávalo nutnost žádat o povolení změn. Je potřeba proto dobře zvažovat, jaké aktivity do podobných projektů zařadit a možná je nerozvíjet do přílišných podrobností – zejména u měkkých, neinvestičních aktivit.

Zdroj financování a přibližný rozpočet projektu

Celkový rozpočet projektu činil 11 258 000 Kč, z toho cca 80 % bylo kryto z Operačního programu Přeshraniční spolupráce, 5 % ze státního rozpočtu ČR a 15 % ze státního rozpočtu SR. Zbytek představoval vlastní vklad partnerů projektu. Z důvodu formálního pochybení při zadání stavby venkovního amfiteátru byla dotace obci Valašská Bystřice krácena o 10 %. Obě obce z důvodu nedostatku finančních prostředků přijaly na krytí investičních nákladů projektu úvěr. V únoru 2012 ještě nebyla schválena závěrečná zpráva projektu a úroky z úvěru nečekaně zvyšují náklady projektu.

Internetové stránky projektu:

Partneři projektu mají vlastní stránky, na kterých o projektu informují:

www.portasi.cz
www.valasskabystrice.cz
www.vavrisovo.sk
www.kuruci.sk

Kontaktní osoba:

Ing. Miroslav Martinek, starosta obce Valašská Bystřice, místopředseda Valašského sboru portášského (mir.martinek@seznam.cz)

Všeradice – Gernik (Rumunsko)

Spolupráce hasičských jednotek a další aktivity

Termín realizace: 2009 – doposud

O obci: Obec Všeradice se nachází v okrese Beroun ve Středočeském kraji. Žije zde přibližně 400 obyvatel.

Partnerská obec: Gernik (Rumunsko, 2009)

Popis projektu

Spolupráce s obcí Gernik vznikla zajímavým způsobem. V rámci zahraniční spolupráce obec Všeradice vždy narážela na problém jazykové bariéry, která bránila úzkému sblížení široké veřejnosti. Z tohoto důvodu navázala spolupráci s obcí v rumunském Banátu, kde žije česká komunita, která navíc řeší podobné problémy jako Všeradice.

V centru aktivit bylo vybudování funkční hasičské zášlahové jednotky v obci Gernik. Hasiči ze Všeradic pomohli místním hasičům zprovoznit jejich techniku a objasnili jim základní pravidla práce hasičské profese. Dále prováděli výcvik v požárním sportu, údržbu místní techniky, výcvik hasebních zásahů a organizaci sportovní i společenské zábavy.

Další aktivity probíhají v oblasti vzájemné spolupráce při získávání evropských dotací, kdy obec Všeradice pomohla rumunské obci při zpracování žádosti o dotaci na malou vodní elektrárnu. Spolupráce má také podobu různých forem pomoci v oživení turistického ruchu v oblasti Banátu formou propagace ve všeradické galerii a kulturním centru. Spolupracuje se i v oblasti řízení chodu obce – především se jedná

o výměnu zkušeností například v oblastech evidence a vybírání místních poplatků či údržby komunikací.

Spolupráce je určena pro všechny občany, kteří chtějí nalézat nová přátelství a poznávat nová místa a prezentovat svoji obec a sebe sama. V současnosti je do veškerých aktivit zapojeno přibližně 30 všeradických a 20 gernických občanů.

Veškeré aktivity připravují a neustále koordinují starosta obce Všeradice Bohumil Stibal a místostarosta obce Gernik Václav Pieček.

Hlavní výstupy a přínosy

Odezva na projekt je velice pozitivní na obou partnerských stranách. Postupně se připravují další možnosti spolupráce a zapojuje se stále více zájemců.

Doporučení pro ostatní

Podstatná je volba partnera. Pokud je cílem do projektu zapojit co nejvíce občanů, je nutné minimalizovat jazykovou bariéru. Zpočátku je lepší zvolit neformální

způsob spolupráce, který ukáže zájem a možnosti jednotlivých stran, poté shrnout body faktické možné spolupráce a až na závěr podepsat partnerskou smlouvu. Před jejím podpisem je nutné mít ujasněnou celkovou koncepci a dostatečný počet osob, které tuto spolupráci chtějí podporovat, neboť jinak by se mohlo stát, že spolupráce bude pouze formální a nedojde k naplnění a rozvoji obsahu partnerské smlouvy.

Zdroj financování a přibližný rozpočet projektu

Aktivity jsou od počátku financovány ze soukromých zdrojů. Náklady na oficiální společné akce se pohybují v řádu 30 000 Kč ročně.

Kontaktní osoba:

Bohumil Stibal, starosta (stibal@vseradice.cz)

Svaz měst a obcí ČR a jeho role v podpoře mezinárodní a partnerské spolupráce měst

Svaz měst a obcí České republiky je dobrovolnou, nepolitickou a nevládní neziskovou organizací, jejímiž členy jsou obce a města České republiky. Svaz sdružuje asi 2500 měst a obcí, ve kterých žije více než 70 % celkové populace České republiky. Činnost Svazu je založena především na aktivitě starostů, primátorů a zastupitelů, kteří se nad rámec svých povinností věnují i obecným problémům samosprávy. Hlavní poslání Svazu spočívá v obhajování zájmů místních samospráv na národní, evropské i mezinárodní úrovni. Každodenní činnost Svazu je zaměřena především na oblast legislativy, ovlivňující fungování místních samospráv ve všech oblastech jejich života. Svaz jakožto zástupce zájmů obcí a měst analyzuje, připomínkuje a ovlivňuje legislativu jak na národní, tak evropské úrovni.

Na evropské úrovni Svaz při obhajování zájmů samospráv spolupracuje s ostatními národními asociacemi měst a obcí, se kterými sdílí informace, zkušenosti a spojuje se při snaze o prosazení svých pozic. Toto se odehrává především na půdě Rady evropských obcí a regionů (CEMR), jejímž je Svaz dlouholetým aktivním členem. Svaz má své zastoupení také ve vedení této organizace, a to v osobě Ing. Oldřicha Vlasáka, který působí jako výkonný prezident CEMR. Dále se zástupci Svazu aktivně účastní činnosti Výboru regionů (CoR) a Kongresu místních a regionálních orgánů při Radě Evropy (CLRAE). Svaz je také zapojen ve Světové organi-

zaci měst a samospráv (UCLG) a v Evropské sociální síti (ESN). Svaz se rovněž účastní různých mezinárodních projektů, do jejichž realizace zapojuje své členy a je aktivní v oblasti transformační spolupráce se zeměmi jihovýchodní a východní Evropy.

Mezi důležité priority Svazu patří i podpora měst a obcí v jejich zapojení do mezinárodní a partnerské spolupráce a poskytuje následující služby obcím a městům:

- Informuje o novinkách v oblasti town-twinningu a další mezinárodní spolupráce;
- Pomáhá při navazování nových partnerství;
- Poskytuje poradenství v oblasti grantových možností a individuální konzultace žadatelům o podporu z programu Evropa pro občany;
- Ovlivňuje podobu evropských dotačních programů, aby z nich města a obce mohly čerpat finanční prostředky pro své mezinárodní projekty;
- Organizuje semináře pro města na téma partnerské spolupráce měst.

Kde získáte informace o partnerské a mezinárodní spolupráci měst:

Svaz měst a obcí ČR
 Oddělení vnějších vztahů
 5. května 1640/65, 140 21 Praha 4
 Mgr. Gabriela Hůlková
 tel.: 234 709 724, fax: 234 709 786
 smocr@smocr.cz, hulkova@smocr.cz
www.smocr.cz, www.partnerskamesta.cz

MEPCO – Mezinárodní poradenské centrum obcí

Mezinárodní poradenské centrum obcí (MEPCO) bylo založeno v roce 2004 jako společný podnik Svazu měst a obcí České republiky a Agentury pro zahraniční spolupráci nizozemské asociace měst VNG International. Jeho posláním je podporovat zejména místní samosprávy v České republice při zvyšování efektivity a kvality výkonu veřejné správy a pomáhat při jejich zapojení do mezinárodních projektů a iniciativ. Dlouhodobě se MEPCO snaží nabízet české zkušenosti v oblasti dobrého vládnutí také v rozvojových oblastech převážně jihovýchodní a východní Evropy.

Na poli mezinárodních projektů je MEPCO aktivní již od svého založení. Ve svých počátcích se jeho odborníci účastnili například řízení Fondu pro reformu veřejné správy (PHARE) při Ministerstvu vnitra Rumunska. V rámci mezinárodního projektu LARA Toolbox v programu INTERACT pak přispívali ke schopnosti obcí nacházet vhodná projektová témata a čerpat prostředky z evropských fondů.

Aktuálně je MEPCO zodpovědné za řízení účasti českých partnerů ve třech projektech spolufinancovaných z Operačního programu Nadnárodní spolupráce v celkovém objemu zhruba 6,5 milionu eur. Aktivity jsou zaměřeny na podporu podnikání na úrovni měst, místní politiku zaměstnanosti či spolupráci vysokých škol s inovačními podniky. V příhraničním projektu PRO 2013+ MEPCO analyzuje potenciál česko-rakouské spolupráce různých aktérů v kraji Vysočina a vytváří tak cenný pod-

klad pro programové období 2014–2020. Společně se Svazem je MEPCO nositelem jednoletého rozvojového projektu v Moldavsku, jehož cílem je přispět k efektivní decentralizaci tamní veřejné správy, posílit roli měst a obcí při výkonu samosprávy a rozvíjet platformu řízenou Moldavskou asociací měst a obcí CALM.

MEPCO několikrát do roka organizuje studijní cesty do České republiky pro představitele měst, asociací, neziskových organizací, případně ministerstev. Mezinárodní aktivity jsou z velké části financovány Českým světeckým fondem OSN, programem EuropeAid a případně dalšími donory.

V tuzemsku MEPCO jako první v ČR úspěšně zavedlo systém řízení strategie pomocí metody BSC ve městě Vsetín, nyní v zavádění metody pokračuje v dalších organizacích. Bylo zpracovatelem integrovaných plánů rozvoje několika měst a také řady strategických dokumentů spjatých s čerpáním evropských dotací.

V současné době MEPCO realizuje městské projekty zaměřené na zavádění Smart Administration s využitím prostředků ESF. Je také jedním z řešitelů projektu Vzdělaný zastupitel, jehož nositelem je Svaz měst a obcí ČR.

Pro více informací kontaktujte:

MEPCO, s. r. o.

V Jámě 699/1, 110 00 Praha 1

tel.: 225 376 236, fax: 225 376 212

mepco@mepco.cz, international@mepco.cz

SOUČASNÉ TRENDY V PARTNERSTVÍ MĚST A OBCÍ

Sbírka praktických příkladů
mezinárodní spolupráce

Jazyková korektura: Kamila Hugrová
Grafické zpracování a tisk: Jiří Kaufner
Obálka: Vladimír Spívála
Ilustrace: Monika Raisová

Publikace byla vydána v rámci projektu
Podpora partnerství měst národními sdruženími místních samospráv
Slovenské a České republiky, který byl podpořen
z programu Evropa pro občany 2007–2013.

Vydal Svaz měst a obcí České republiky
v nákladu 2000 výtisků.
Texty jsou redakčně upraveny.
Vydání první, Praha 2012

Tento projekt byl realizován
za finanční podpory Evropské unie.
Za obsah publikací odpovídá výlučně autor.
Publikace nerepresentují názory Evropské komise
a Evropská komise neodpovídá za použití informací,
jež jsou jejich obsahem.

